

KRISTIJAN KRKAČ

KRONIKE NASMIJANIH SMRTNIKA: COVID-19

ZAGREB 2020

COVID-19

METEORITES

QUARANTINE

EARTHQUAKE 5.5

SNOW BLIZZARD

TOXIC DUST

FLASH FLOODS

STILL COVID-19

2. POPRAVLJENO I NADOPUNJENO IZDANJE

ZAGREB, 2020.

IMPRESSUM

Naslov

Kronike nasmijanih smrtnika: Covid-19

Zagreb 2020: Covid-19, Meteorites, Quarantine, Earthquake 5.5, Snow Blizzard, Toxic dust, Flash Floods, Still Covid-19

2. Popravljeno i nadopunjeno izdanje

Autor

dr. sc. Kristijan Krkač

Recenzenti

dr. sc. Damir Mladić

Srećko Koralija, BA, MA, MSt, MSt, SSB, PhD candidate (Cambridge)

Urednik

Stjepan Mihovil Blažević

Vlastita Naklada

Stjepan Mihovil Blažević

ISBN

978-953-49099-1-1

CIP zapis je dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001070667

Kristijan Krkač

KRONIKE NASMIJANIH SMRTNIKA
COVID-19

Esej

Popravljeno i nadopunjeno izdanje

Stjepan Mihovil Blažević – Vlastita naklada

Zagreb, 2020.

PAN¹

Prema jednom izvoru dijete preljuba arkadijskog Boga Hermesa i prelijepa šumske nimfe Driope. Prema drugom dijete preljuba Hermesove supruge Penelope. Kako mu je otac i sam bio Bog prirode, šume i pašnjaka, od njega je naslijedio kozje noge, rogove i rep, jarčeve uši i bradu i prekrivenost dlakama, a od majke čovjekoliku glavu i torzo. Zašto baš jarac i koza vjerojatno ima veze s očevim podrijetlom i Arkadijom (Bog stada vjerojatno je Hermesov otac). Za razliku od drugih Bogova njega se ne štuje u hramu nego na livadi, padini ili u spilji (npr. na sjevernim obroncima Atene). On je prvi Bog koji je ne samo smrtan nego je i *de facto* preminuo.

Najčešće je obitavao u šumama i na pašnjacima kojima bi veselo vrludao svirajući frulu (ili neki sličan instrument, možda nalik gajdama). Poslijepodne bi redovito znao odspavati. Ako bi ga netko ili nešto probudilo iz drijemeža, često bi zaurlao što bi prestrašilo životinje (grč. *panikos*) i natjeralo ih u bijeg, a tim slijedom i dan danas spominjemo se njegova imena Pan svaki put kad spominjemo paniku (protoindoeur. *Péhusōn*, sansk. *Pushan*, ved. *Pusan*, grč. *Paon* = čuvar, vidi engl. *pasture*, hrv. *pasti*, *paša*, *pašnjak*).

Pan, isječak iz filma *Panov labirint* (Guillermo del Toro, 2006., izvor: YouTube).

¹ Ovaj esej nastao je kao niz napomena na Facebooku. Prvu sam objavio 25/02/2020. kad je potvrđen prvi zaraženi u RH, a posljednju 10/04/2020. Tema su učinci COVID-19. Tema pojedinih dijelova su pojedinačne reakcije populacije (uglavnom u RH) na pojavu virusa, proglašenje pandemije i promjene načina svakodnevnog života. Vjerujem da naslovi napomena opisuju sadržaj koji neću uvodno sažimati niti će esej imati zaključka jer nema niti premisa. (COVID-19 znači CO = Corona, VI = Virus, D = disease (bolest) i 19 = 2019. godina kad se virus SARS-CoV-2 pojavio u gradu Wuhanu u Kini.) Kod šala često pišem „autor nepoznat“ jer su slike preuzete iz druge ili treće ruke, a izvornog autora nisam mogao otkriti. Neki dijelovi su pomaknuti pa esej ne treba čitati kao kronologiju događaja. Tekst je radna inačica eseja. Hvala svima koji su komentirali i kritizirali dijelove objavljene na Facebook-u. Autor zadržava sva prava.

Doslovno, panika je strah od Panova krika. Preneseno, panika je nagli osjećaj straha i tjeskobe na novonastale okolnosti koje se tumače katastrofično pri čemu su reakcije iracionalne (panični izrazi lica, geste, kretnje (često bijeg) i sl.) i koje mogu biti pojedinačne ili skupne (masovna panika; zanimljivo da se za tu pojavu koristi pojam „ponašanje *stada*“). Panika je strah uzrokovan pogrešnim tumačenjem stvarnosti. Kraće, strah od umišljenog-zamišljaja postojanja nečega što ne postoji. Najkraće, panika je strah od nečeg čega nema.

Panika se pojavila kod dijela građana Hrvatske pri samoj potvrđi prvozaraženog s SARS-CoV-2 danas, 25/02/2020. Dakako, nepotrebna panika kako se to i pokaže u 99% slučajeva. Treba ju nastojati smiriti, a sljedeća napomena nije loš pokušaj.

- **Panika je stupanj straha, a prema jednoj anonimnoj klasifikaciji nije čak niti najgori. Ta klasifikacija navodi sljedeće stupnjeve: 1. bojazan, 2. redovit strah, 3. užas, 4. panika, 5. deset propuštenih poziva od mame, 6. incorrect password i 7. moramo razgovarati.**

MORALNA PANIKA

Moralna panika je reakcija na strah proširen velikim dijelom populacije, a koji se tiče neke pojave i koja predstavlja prijetnju dobrobiti cijele skupine, a šire ju *moral-biznismeni*, masovni mediji i u novije vrijeme pojedinci i skupine putem društvenih mreža (najpoznatije skupine moral-biznismena su *pro-life* i *pro-choice*).

Moralna panika nema u sebi ništa nužno pogrešno niti lažno ako je opravdana i predstavlja snažniji stupanj straha i podizanja društvene svijesti o nekoj pojavi ili praksi. Ona sama može biti opravdana ili ne. Opravdana je ukoliko počiva na značajnoj vjerojatnosti kako će određena pojava nanijeti štetu skupini, a neopravdana je ako ne počiva na takvoj vjerojatnosti, bilo da je veća od te vjerojatnosti ili manja pri čemu se može govoriti o moralnoj nonšalantnosti (nekad se govorilo o skrupuloznoj i laksnoj savjesti).

Primjerice, ako redovito i pravilno pranje ruku po napuštanju javnog prostora i prije jela i pića smanjuje vjerojatnost dobivanja neke zarazne bolesti više od 50% i ako većina članova skupine to ne čini, onda je moralna panika opravdana. Neopravdana moralna panika često je utemeljena na neprovjerenim ili nedostatnim, neistinitim, lažnim ili obmanjujućim podacima i sl. poput podataka o učinkovitosti zaštitnih maski pri raširenosti neke zarazne bolesti (npr. kad čovjek jednom dobije prehladu uzimanje vitamina C ni na koji način neće uzrokovati prestanak prehlade jer je ona uzrokovana mikrobima, a ne nedostatkom vitamina koji svakako mogu prethodno ojačati imunološki sustav). Najgori oblici neopravdane moralne panike povezani su s općeprisutnim pogrešnim shvaćanjima, teorijama zavjere i nerijetko skrivenim osobnim i/ili političkim i poslovnim interesima onih koji ju šire.

U svojoj knjizi *Folk Devils and Moral Panics: The creation of the Mods and Rockers* (2011, [1972]) S. Cohen navodi sljedeće stupnjeve moralne panike pri čemu on pretpostavlja

kako je moralna panika uvijek pretjerana u odnosu na dokazivu vjerojatnost buduće štete pojave ili prakse na skupinu ili populaciju i to vrijedi za svaki stupanj. Stupnjevi su sljedeći (Cohen, 2011): (1) Nešto ili netko opisuje se kao prijetnja skupini ili populaciji (interesima, normama, sigurnosti i sl.), (2) Prijetnju se pretvara u jednostavan simbol koji je medijski lako prenosiv, (3) Medijsko prikazivanje simbola podiže stupanj zabrinutosti javnosti, (4) Vlasti i stvaratelji politika odgovaraju na podignut stupanj zabrinutosti javnosti i (5) Moralna panika s obzirom na prijetnju za učinak ima društvenu promjenu. Pogledajmo pojavu moralne panike s obzirom na epidemiju COVID-19 (*de facto* pandemiju koja se ne proglašava iz gospodarskih razloga, proglašena je naknadno). S obzirom na (1) virus koji uzrokuje infekciju (uglavnom respiratornih organa i time je sličan poznatim virusima) proglašava se prijetnjom populaciji. To kako se radi o prijetnji nije upitno, ali malo toga se zna o samom virusu, zarazi i liječenju, a niti cjepivo (još) nije razvijeno. Dakle, zaista ne znamo kolika je prijetnja u pitanju. Pod vidom poznatih svojstava poput širenja zaraze, strukture oboljelih i smrtno stradalih itd. prijetnja čini se nije onolika kolikom ju se proglašava od strane širitelja moralne panike. Nedostatak informacija i nepostojanje cjepiva uzrokuju strah kojeg se nastoji opravdati pretpostavkom prema kojoj odgovorni za kontrolu, suzbijanje i liječenje „ne objavljuju sve što znaju“ čime je stvorena moralna panika (ovdje neću navoditi izvor daljnjih izjava prikupljenih na društvenim mrežama u RH).

S obzirom na (2) uglavnom nepoznata pojava o kojoj čak i ono poznato predstavlja veliku količinu podataka (koji se konstantno mijenjaju) uglavnom nejasnima prosječnom članu populacije često se neopravdano pretvara u jednostavan simbol. Slika, crtež i/ili naziv virusa u kombinaciji s bojama i oblicima poznatih znakova prijetnje ili opreza sasvim su dovoljni za prenošenje stvorene moralne panike. Time je omogućeno širenje moralne panike.

Georges de La Tour, *Magdalena pokajnica* 1625.-50., 133x122cm, ulje na platnu (Wikipedia).

S obzirom na (3)–(5) jasno je kako se simbol širi i izaziva reakciju i odgovor. Moralna panika time je ostvarila cilj. Kad su svi stupnjevi ostvareni lako je održavati moralnu

paniku, smanjivati ju i povećavati, tj. manipulirati njome korištenjem tvrdnji koje variraju od netočnih i neprovjerenih podataka, preko lažnih tvrdnji pa sve do tvrdnji koje spadaju u teorije zavjere (podatci o liječnicima koji „ne odgovaraju na pozive“, o „nedostatnim testiranjima“, o „(ne)djelotvornosti zaštitih maski bilo koje vrste“, o „liječenju vitaminima“, o postupanju u određenim državama itd.).

Prema Cohenovom mišljenju riječ panika je primjerena jer označava iracionalnu reakciju, tj. djelovanje u skladu s neopravdanim strahom. Moralna panika time je strah koji nadilazi opravdanje u činjenicama o pojavi ili praksi i time je dvostruko neodgovorna. Neodgovorna je jer ne počiva na dostupnim provjerenim činjenicama ili neznanju o njima, a poznate često pogrešno tumači. No još je neodgovornija jer često odvlači pažnju od postupanja u skladu s poznatim činjenicama prema dvojbenim tvrdnjama (ljudi su u većem strahu od objave svakog novozaraženog čovjeka nego od činjenice kako jedan od zdravih ljudi s kojim su u bliskom kontaktu nije oprao ruke).

Mnogi načini suzbijanja moralne panike nisu se pokazali djelotvornima napose nakon što se ona razvila kroz sve stupnjeve (1–5) poput poricanja, zabranjivanja i sl. jer takvi postupci uzrokuju još više zbrke i suprotnih reakcija moralnih paničara („Vidite, čim nas napadaju zasigurno smo u pravu.“).

- **Humor na račun moralnih paničara i upućivanje na objektivne izvore podataka i preporuke stručnjaka dokazivo korisnih postupaka dijelom pomažu u smanjenju moralne panike koja se barem kroz povijesne primjere redovito pokazala pogrešnom i štetnom (pri čemu humor na račun moralnih paničara treba razlikovati od humora kao reakcije na strah poput osoba koje se počnu nekontrolirano ili histerično smijati kad se čega prestraše).**

Činjenice jesu kako uzročnik, bolest, oboljeli i smrtno stradali postoje, kako se širenje kontrolira na manje ili više (ne)djelotvorne načine i kako postoje načini smanjivanja vjerojatnosti oboljenja (npr. temeljitim pranjem ruku). Sve ostalo u vezi s bolešću koja vlada i njezinim liječenjem o kojem zasad ne znamo previše kao i toliko puta u povijesti dijelom će počivati na sreći i sretnom ili pravom trenutku i biti stvar Bogova, a ne smrtnika, možda prije svih Boga Kairosa kojeg treba uhvatiti za čuperak i time dohvatiti sretan trenutak ili priliku.

ZARAZNI HUMOR

Nekad su to na početku priča, legenda i mitova bili vračevi, proroci i mistici, a danas su to na početku svakog filma katastrofe znanstvenici koje se posvemašnje ignorira i shvaća kao vic i zatim slijedi nered. „Virus vam prijete? Samo recite ne. Korona virus ne može legalno ući u vaše tijelo bez vašeg pristanka.“ dobar je vic na račun postmodernističkih i društveno-konstruktivističkih filozofija kao odgovora na pandemiju (s računa „Trust me, I'm a Biologist“ na jednoj društvenoj mreži). Na svu sreću te i takve filozofske struje i škole nisu jedine filozofije današnjice.

Šala na račun COVID-19 (Facebook, autor nepoznat).

13/03/2020 objavljeno je kako je u središtu pandemije virusa COVID-19 u Wuhanu samo 5 novooboljelih. Za razliku od Kine (i Azije) druga dva središta pandemije, Iran (Bliski istok) i Italija (Zapadna i Srednja Europa) su u porastu. Istog dana potvrdile su se izražene razlike između broja zaraženih i broja preminulih u nekim članicama EU.

S jedne strane u Italiji, Španjolskoj i Francuskoj puno je veći broj preminulih u odnosu na zaražene nego u Njemačkoj, Austriji, Danskoj, Norveškoj, Švedskoj i Finskoj. Štoviše, sa skoro istim brojem zaraženih (2.800) Francuska ima 61 preminulog, a Njemačka samo 6. Države poput Švicarske, Belgije, Nizozemske, Velike Britanije i Irske su negdje između navedenih i malo više gravitiraju skupini koju predvodi Italija (1,016 preminulih). U međuvremenu (18/03/2020) Njemačka se približila Španjolskoj.

Starost stanovništva (napose udio starijih od 60 godina) ne objašnjava ovu razliku jer su Njemačka i Italija podjednako stare, a Francuska je čak nešto mlađa. Preostala moguća objašnjenja su razlike između: (1) sustava zdravstva (sve struke i profesionalci), (2) postupanja u kriznim situacijama (svi navedeni + državni krizni stožeri) i (3) općih i higijenskih kultura (cjelokupnih nacija).

Iako se čini kako su (1) i (2) dominantni kandidati za objašnjenje, oni bez (3) ne mogu objasniti razliku. Na razini poučnog primjera stoje i reakcije mladih (koji uglavnom s nikakvim do slabim simptomima prebole infekciju) koji se u SAD-u i nekim članicama EU žale kako ih pandemija ograničava dok u Austriji i Njemačkoj odlaze u kupovinu umjesto starijih (kod kojih su simptomi, komplikacije i smrtnost izraženiji). Ta se praksa proširila i u RH.

Hrvatsku su dosad zahvatile dvije panične kupovine; prva u vrijeme potvrde prvozaraženog i druga 12/03/2020 kad se broj zaraženih popeo s 19 na 27 (6. tjedan u RH, u trenutku dok pišem broj se popeo na 31, a dok pregledavam tekst na više od 80 s 5 ozdravljenih).

Bitno cirkuska kupovina toaletnog papira prešla je razinu vica, ruganja kupcima i autoironije i dospjela je do meta-samokritike pri čemu se ljudi kojima je zaista potreban toaletni papir nastoje skrivati pri kupnji kako ostali ne bi pomislili da su i oni dio te skupine prestrašenih cirkusanata ili još gore kako ti paničari ne bi pomislili kako ovi znaju nešto što oni ne znaju, a što je vrhunac nečega što se može nazvati beskonačnim regresom, spiralom panike ili beskonačnim ponašanjem krda.

Strah je razumljiv i panika je razumljiva, ali smirivanje vlastitog privatnog straha objavljivanjem i dijeljenjem neprovjerenih informacija u javnom prostoru medija i društvenih mreža i smirivanje panike iracionalnim postupanjem i poticanjem drugih na takvo postupanje su znaci gluposti i neodgovornosti.

Štoviše, u odnosu na paničnu kupovinu toaletnog papira, tvrdnje o stotinama zaraženih u Hrvatskoj su sulude i još opasnije jer za čudo nema niti jednog preminulog. Naime, u RH još uvijek nije utvrđena lokalna transmisija virusa nego samo uvezeni slučajevi. Radi se o šačici neodgovornih pojedinaca koji su donijeli virus i zarazili ljude što potvrđuje mudrost o tome kako je „dovoljna jedna budala.“

Velika većina ljudi koji dijele takve informacije prije toga nije pročitala čak niti *Uvod u virologiju* ili *Uvod u epidemiologiju za idiote* pa nije loše savjetovati im takav postupak u slučaju obolijevanja od virusa indolentne ignorancije (na raznim portalima mogu dauloudati najnovije uvode poput *Very Short Introduction* i sl.).

- **Nasuprot dijeljenju neprovjerenih (također neistinitih, lažnih i obmanjujućih informacija) i iracionalnom činjenju, humor je dobar lijek protiv straha i panike jer pruža intelektualni odmak i koncentraciju na elementarne stvari poput redovitog pranja ruku, čišćenja obuće i odjeće, izbjegavanja bliskih kontakata u i na javnim prostorima, većih okupljanja itd. Nazovimo to poželjnim učincima virusnog humora.**

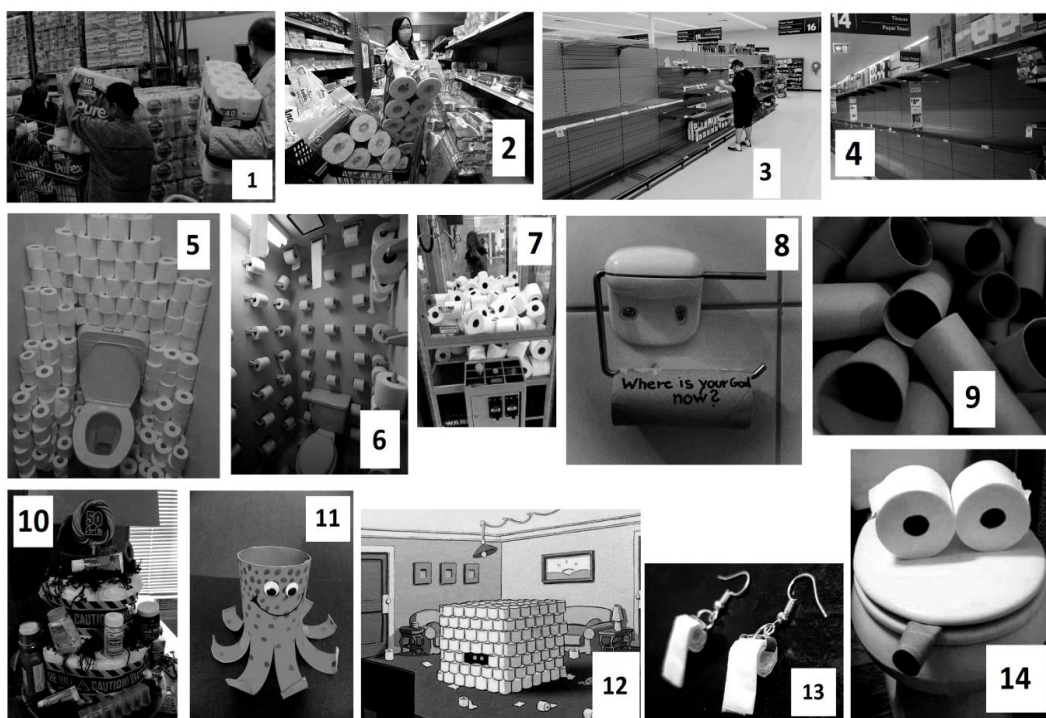
Hrvatska ne zaostaje za Europom i svijetom u korona-humoru („Pregledom portala utvrdio sam kako je Korona virus pobio sve ustaše i partizane.“). Smijeh kao reakciju na takav humor treba razlikovati od, s jedne strane, histeričnog smijeha kao reakcije na prijetnju i od, s druge, na prestravljenju šutnju i tajac (koji vladaju na javnim prostorima i u sredstvima javnog prijevoza).

Nasuprot iracionalnosti pojedinaca, skupina i nacija (*nomina sunt odiosa*), a preko granica kvalitetnog humora, osobne i individualne odgovornosti; preko granica odgovornosti zaraženih skupina i cijelih nacija, stoji pojava Kine koja Italiji šalje pomoć u lijekovima i liječnicima koji su suzbili zarazu. Individualna prijetnja i zaraza, skupne prijetnje i zaraze i krizno prijeteće zaražene nacije odredile i samog zaraženog pojedinca, skupine i nacije i same nezaražene (i/ili ozdravljene) pojedince, skupine i nacije koje su se s njima zbližile kako bi im pomogle.

Priznajući onog drugog iz vlastitog blago-etnocentrističkog mjesta pojedinci, skupine i nacije odredili su se nepreteratorski kozmopolitski ili čak zemaljski (kao korak više od Diogenove izjave da je „građanin svijeta“) jer prijetnja nije upućena meni ili vama, nama ili njima nego Zemljanima pa kao Zemljani na nju i odgovaramo, a ako humor može pridonijeti tom odgovoru, uvijek je dobrodošao.

PARADOKS PAPIRA

Počeci su često zaogrnuti plaštem mita, legende, basne i bajke. Početak masovne kupovine WC papira nije iznimka. Nitko ne zna kako je pojava Korone dovela do pojave masovne kupovine WC papira (Slike 1 i 2 na ilustraciji). Naime, među čestim simptomima infekcije virusom COVID-19 nije dijareja pa nije jasno iz čega su ljudi zaključili na vjerojatnost *proljev-apokalipse*. Štoviše, kupovina je u nekim državama bila toliko masovna da je dovela do trenutačne nestašice papira; primjerice u nekim gradovima SAD-a, Australije itd. (Slike 3 i 4). Štoviše, zbog te prisilne kupovine ljudi kojima je zaista trebao WC papir ili su odlazili u redovitu mjesečnu nabavku bilo je neugodno kako ih se ne bi poistovjetilo s tim i takvim kupcima.

Niz šala na račun panične kupovine toaletnog papira (Facebook, autori nepoznati).

Tad je počela sprdnja na račun kupaca prekomjernih količina papira. Prikazi WC-a prenatrpanih WC papirom postali su masovna pojava i dobar vic (Slike 5 i 6). Nestašica koju je to gomilanje proizvelo rezultirala je sprdnjom na račun dostupnosti WC papira (Slika 7) pa i moguć odgovor od strane kupaca poput natpisa na potrošenoj roli papira „Gdje je sad tvoj Bog?“ (Slika 8). U međuvremenu proizvođači se nisu dosjetili tiskati jednostavne napomene na WC papir poput „Ne treba vam previše WC papira“ ili „Perite ruke!“, „Održavajte razmak!“, „Izbjegavajte tjelesni doticaj!“ i sl.

Nije trebalo dugo čekati na odgovore među kojima treba izdvojiti fotografiju potrošenih rola papira s natpisom „Prodajem sjemenje toalet papira, upiti u inbox.“ (Slika 9), ali i tortu načinjenu od WC papira (poput torti od dječjih pelena) i drugih potrepština za dezinfekciju (Slika 10). Nije bilo potrebno puno da se počnu pojavljivati i kreativni postovi o tome što se sve može napraviti od potrošenih ili svježih rola WC papira (Slike 11 i 12) poput lutke za djecu ili dvorca u kojem je čovjek zaštićen, iako nije jasno kako i od čega.

Vrlo napredne izvedbe poput izrade naušnica s rolama papira, pardon, „svicima nevidljive mudrosti“ (*Kung-Fu Panda*, Slika 13) ili možda najboljeg vica (Slika 14) vrhunac su viceva, šala, ruganja i ironije na račun kupaca prekomjerne količine WC papira. Rasprava se vodi o tome koliko se ljudi smiju šaliti na račun virusa COVID-19 pa tim slijedom i kupaca prekomjernih količina papira pri čemu jedni misle da je šala neograničena, dok drugi misle kako ima ograničenja.

- **Načelno se može reći kako je šala na račun virusa, kupaca papira itd. dobra tako dugo dok nasmijava ljude i smanjuje količinu straha koji uzrokuje paniku (pa time i paničnu i *prisilnu* kupovinu), ali i tako dugo dok svojom ironijom i cinizmom nastoji proizvesti intelektualni ili racionalni odmak koji ljude usmjeruje na puno važnije stvari poput pridržavanja osnovne higijene, izbjegavanja tjelesnog doticaja i zaštite sebe i drugih.**

Slučaj WC papira je dobrim dijelom smiješan, ali dijelom i nije jer se zaista proizvode ogromni redovi u prodajnim centrima u kojima su kupci preblizu jedni drugima i povećava se vjerojatnost širenja infekcije i jer se sličan predložak ponavlja i sa zaštitim maskama i sredstvima za dezinfekciju koja su puno važnija od WC papira. Ovaj opći predložak paničnog ponašanja jedna je loša krajnost iracionalnog ili strašljivog postupanja na čijem je suprotnom kraju ekstremno iracionalno ili nonšalantno nepridržavanje pravila samoizolacije do te mjere kako ljudima nije jasno kako samo 1 čovjek koji krši samoizolaciju može broj zaraženih s 50 pretvoriti u 500 i s 0 preminulih u 100 u nekoliko tjedana.

U tom svjetlu ekspresni postupak i kazna od 3 godine zatvora za uhvaćene prekršitelje djelovala bi vjerojatno blagotvorno i djelotvorno na cijelu populaciju. U zatvoru im se u ime autoironije i spoznaje vlastite iracionalnosti može ćelije ispuniti WC papirom u nadi kako će prije isteka zaliha shvatiti poruku. Jednog dana naša će djeca pričati priče o prvokažnjenom kao o nekoj vrsti anti-heroja ili super-zlikovca (nazovimo ga Koronko) koje će ostati u kolektivnom pamćenju kako se tako nešto ne bi ponovilo.

ŽIŽEKOV LET IZNAD KORONINOG GNIJEZDA

Slavoj Žižek dao je intervju o COVID-19 za televiziju „Russia Today“ (15/03/2020). Žižek je najpoznatiji živući slovenski, a možda i među najpoznatijim europskim živućim filozofima i samim time je podosta zanimljivo čuti što o pandemiji usred njezina vrhunca misli europski filozof. Između ostalog izjavio je sljedeće (prevodim prema snimci intervjuja objavljenoj na YouTube-u, a tijekom kojeg je, koliko god se očito suzdržavao prtljati rukama po ustima, nosu i očima što često čini, neshvatljivo prtljao rukom po kosi.). Krenimo sa šalom (vidi ilustraciju).

Šala na račun COVID-19 i izjave o pandemiji S. Žižeka (Twitter, autor nepoznat).

Na pitanje o sociološkom tumačenju pandemije odgovorio je sljedeće: (1) „Prvo, više nego ikad dosad svjesni smo da smo svi na istom brodu. Živimo u vrijeme znanosti. Virus je glup, besmislen i potrebna nam je znanost kako bismo ga nadzirali.“ (2) „Danas smo vjerujem svjesni kako moramo djelovati zajednički i koordinirano. Veliki gubitnici biti će nacionalisti koji misle kako se države trebaju izolirati. Naravno, karantene itd., ali potrebno je djelovati zajednički. Trebamo djelovati kao da smo usred vojne operacije. Ono na što mislim je široka međunarodna suradnja i transparentno dijeljenje resursa i informacija.“

Na pitanje pojačava li histerija učinak virusa rekao je sljedeće: (3) „Možda, podaci su nejasni, ne znamo što se zaista zbiva. [Prva pouka je], moja nada je sljedeća, naučit ćemo ne uzimati puno toga zdravo za gotovo, to sad otpada. Morati ćemo prihvatiti krhkost života.“ (4) „Druga pouka je sljedeća. Jedna skupina ljudi je preopterećena s poslom dok druga ostaje kod kuće ne znajući što činiti. Ja im kažem – „Pokušajte razmisliti.“

Možda je ovo trenutak ne samo za paničarenje nego za odmak od panike i misaonu refleksiju. Situacija je preozbiljna da bismo paničarili. Paničari ne shvaćaju situaciju ozbiljno, nego šašavo. Trebamo reflektirati o vlastitom načinu života, kako ga promijeniti jer trebamo biti svjesni jedne stvari. Ne radi se samo o tome da postupamo mirno i to će

završiti. Možda je ova epidemija takva, ali što će se zbiti najesen; ima drugih epidemija, drugih ekoloških katastrofa? Čak i ako se vratimo u normalno stanje, to neće biti ista normalnost kao prije. Trebamo promijeniti naš način života.“

Na pitanje o tome kako će virus utjecati na političare i upravljanje državama odgovorio je sljedeće: (5) „To nije ozbiljna tema. Ozbiljna tema je opća podjela klasa. Stvaran problem je učiniti zdravlje općenito dostupnim. Trebamo globalnu zdravstvenu zaštitu. Virusi poput ovog čine nas svjesnima kako nam je potreban globalni zdravstveni mehanizam. Ne samo dijeliti teret unutar države nego među državama. Ne pozivam se ovdje na neki apstraktni pojam solidarnosti. Djelovati solidarno prema drugima je nešto što se od nas zahtijeva ako djelujemo kao racionalni egotisti. Ako Njemačka ne pomogne Italiji, i kod nje će izbiti podjednaka epidemija. Potrebno je djelovati zajedno.“

(6) „Uz to, tiče se i ekonomije. Odluke ne možemo prepuštati samo tržištima i nacionalnim državama. Države trebaju djelovati, ali na način da promiču međunarodnu suradnju. Samo tako se nešto može učiniti, a u suprotnom ćemo se vratiti u neki primitivan oblik društva. Bojim se uporabiti riječ komunizam, ali trebamo neku novu zajedničku mudrost (engl. *common wisdom*). Prijetnja nama ljudima nisu neki inteligentni izvanzemaljci nego najgluplji reproduktivni mehanizam koji možemo zamisliti. To je dobra poduka u skromnosti.“

Na pitanje o utjecaju virusa na starije rekao je sljedeće: (7) „Da slažem se, ali ovdje moramo ostati ljudi koji poštuju duhovnost. Reći ću to na najciničniji mogući način; pod biološkim vidom ovaj virus može biti nešto benevolentno (dobrohotno); društvo će se riješiti svojih starijih, slabih, bolesnih. Oni koji prežive bit će puno snažniji itd., no je li to smisao ljudskosti (*humanity*)? Zadnji režim koji je to činio koliko znam bio je nacizam. Jesmo li takvi ili jesmo li duhovna bića? Mi smo duhovna bića.“

Teško da se o citiranom ima što za reći, ali u ime kritike navedimo očito. S obzirom na (1) i (2) Žižek ponavlja globalne argumente koji se navode u slučajevima globalnih prijetnji, a pri kojima postoje samo argumenti iz lokalnog postupanja s malom međunarodnom suradnjom i nikakvim globalnim postupanjem koje povećava lokalne probleme. Te argumente slušamo desetljećima kroz zamisli o globalnoj etici, a koji variraju od autora poput H. Künga (*Svjetski etos*) do autora poput P. Singera (*Jedan svijet*). Takvi argumenti padaju na plodno tlo tijekom ovakvih kriza i njima se opravdavaju uni-, bi- i multi-lateralne humanitarne akcije u slučaju kriza, ali s prestankom kriza takve akcije prestaju biti redovit način postupanja pa time i ti aposteriorni argumenti gube dio snage.

S obzirom na (3) i (4), to su čak i za Žižeka previše cmoljavi odgovori. *A propos* (3), zar život nije krhak na svakom koraku, svakodnevno, od jutra do mraka? Zar nam se na nos treba nabiti pandemija virusa bez cjepiva kako bismo shvatili krhkost života? (4) je suluda zamisao o tome kako će zatvoreni u svojim domovima ljudi odjednom početi razmišljati o svom načinu života i u 2-3 tjedna izolacije donijeti odluku o promjeni koje će se držati do smrti. Neshvatljivo je djetinjast i estetski primamljiv paradoks o „ozbiljnosti koja nadilazi paniku“. No, također rečeno u (4) pruža prvi tračak ozbiljnijeg aposteriornog argumenta. Naime, što ako je ovo samo početak niza epidemija i pandemija, zatim niza globalnih učinaka globalnog zatopljenja i sličnih nepodopština? Hoće li se naš pojam normalnog promijeniti? I spomenuti način života? Nije jasno. Jasno

je samo to kako ćemo se morati prilagoditi novonastalim okolnostima pa tko se (s bolje pozicije) bolje prilagodi, taj će imati veću vjerojatnost preživljavanja sljedeće nepodopštine. Hoćemo li zbog toga dublje shvatiti krhkost ljudskog života? Nisam siguran. Nismo niti dosad unatoč zastrašujućim globalnim uništenjima kojima smo svjedočili ili o njima slušali od roditelja, djedova i baka.

S obzirom na (5) i (6) Žižek se napokon malo opušta i prestaje brbljati. Sad je na svom terenu na kojem pokušaj argumenta nastoji zadobiti obrise premisa i zaključka. Predložak pandemije takav je da sugerira kako isključiva briga za sebe implicira brigu za drugoga, jer nebriga za drugoga pod tim predloškom znači nauditi samom sebi. No racionalni egoizam nije nepoznato etičko stajalište. Neki elementi tog stajališta nalaze se već kod Sokrata.

Konačno, s obzirom na (7) njegov govor o ljudskosti i duhovnosti djeluje kao zaključak bruceškog eseja koji u prethodnom tekstu nema ničega što bi moglo služiti kao argument za takav zaključak, osim brda mračnih predviđanja. Kako god bilo, s obzirom kako Europa (i svijet) stoji tjelesno i zdravstveno nije čudo da ništa bolje ne stoje niti najviđeniji europski filozofi misaono i mentalno. Ostao bi pametniji da je samo šutio i 15 minuta rukama nastojao ne prtljati po licu i kosi. Na koncu, nakon citata i kritike recimo i štogod pozitivnog, a što se pak sastoji uglavnom od toga da u Žižekovom govoru nema ničeg pozitivnog. Ono što je barem negdje moralo biti rečeno je postojanje posebnog odnosa straha i nade. Strah, a koji je glavni uzrok paničnog djelovanja, ima nekoliko vidova.

- **Prvi je strah od stvari, tj. virusa. U početku je bio, a i još je, podosta nepoznat. Strah od nevidljivog, nečujnog, neopipljivog itd. je u srži ove reakcije.**
- **Drugi je strah od svojstava situacije, npr. strah od (zasad) nepostojanja lijeka, tj. cjepiva, dakle, strah od nepostojanja spasenja.**
- **Treći je strah od pandemije. To je strah od širenja preko granica bijega. Ograničene epidemije pružaju privid kontrole i mogućnosti bijega. Pandemija ne ostavlja tu mogućnost. Nema mjesta gdje možemo pobjeći i sakriti se od virusa. Zemlja postaje skučeni svemirski brod koji pluta svemirom i u kojem nas progona neki suludi nepoznati virus (*alien*). Dobar vic na tu temu bio je strip u kojem neki virus pita Koronu čega se odrekla u korizmi na što ova veli – Antarktika.**
- **Četvrti strah je onaj od iracionalnog ponašanja, kako vlastitog, tako i drugih. Ljudi koji neodgovorno šire zarazu, inficiraju zdrave, ljudi koji krše samoizolaciju, karantenu, čak i liječnici koji se neodgovorno zaraze i inficiraju kolege. Ovo je strah pred nemoći i strah od potpunog nereda i kaosa u kojem nekontrolirano umiru deseci tisuća ljudi, a među njima dakako i oni koji osiguravaju zdravstvenu zaštitu, red, mir i sigurnost.**

Nasuprot straha koji uzrokuje panično djelovanje i sredstava za njegovo ograničavanje poput dobrog vica po mogućnosti na vlastiti račun, stoji nada.

- **Nadu može potaknuti stišavanje pandemije na njezinu izvoru, porast broja ozdravljenih, smanjenje broja preminulih, otkriće lijeka ili cjepiva i sl.**

Ipak individualno racionalno, odgovorno i solidarno djelovanje (koje neće iz neznanja proizvesti više štete od koristi) smije, a možda i treba biti učinak te nade koja stoji nasuprot strahu. O tome je trebalo nešto reći na prvom mjestu, ali to nije rečeno.

KARANTENA

Nakon samoizolacije nekih velika je vjerojatnost kako će se u područjima s većim brojem zaraženih proglašiti neki oblik karantene. Zasad (18/03/2020), uz službene izdvojene karantene i samoizolaciju u RH ne postoji oštrij model. Prema ponašanju građana EU koji već jesu u karantenama na razini cijelih država članica možemo zaključiti kako će se ponašati građani RH. Vjerojatno slično.

Šala na račun ljudi u karanteni i samoizolaciji (Twitter, autor nepoznat).

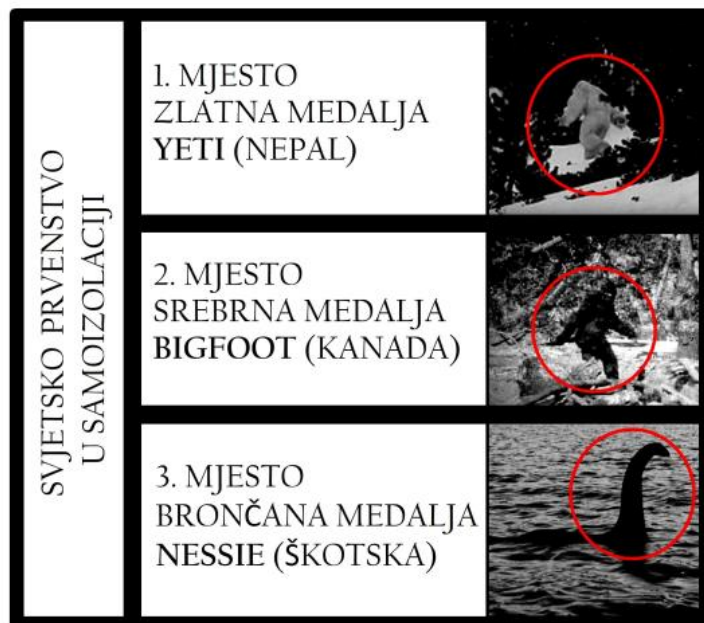
Što se tiče uzroka povećanja broja zaraženih u RH zasad možemo samo slutiti glavne vektore poput primjerice liječnika koji je tijekom vikenda otišao na skijanje u Austriju ili čovjeka u samoizolaciji koji ju je napustio kako bi s prijateljima u kafiću popio piće. Epidemiološki govoreći, ako će netko biti zaslužan za naglo povećanje broja zaraženih onda su to takvi ljudi.

Napuštanje samoizolacije prosječnog građanina kako bi popio piće s prijateljima spada na redovit nedostatak pameti i odgovornosti, ali odlazak na vikend-skijanje od strane liječnika spada na izvanredan nedostatak pameti i odgovornosti ili točnije na osobitu glupost, neodgovornost, a prema nekim komentarima i bahatost počinitelja tog propusta. Zasad daleko najbizarnije kršenje samoizolacije je čovjek koji ju je napustio kako bi na svoje polje odvezao gnojivo.

U samoizolaciji je već nekoliko tisuća ljudi u RH. Broj dojava o kršenju prelazi nekoliko stotina. Policija je provjerila više 300 dojava i utvrdila 132 kršenja (18/03/2020). Prekršitelji su prijavljeni i slijede im kazne. Iako su kazne na svim stupnjevima (prvi,

drugi i treći put) podosta visoke za prosječnu platežnu moć tuzemnih građana, ne čini se kako se kolikoća prekršitelja smanjuje.

Štoviše, ona se povećava i slijedi povećan broj ljudi kojima je određena samoizolacija. Kako su prekršitelji opasnost za sebe, ali još više za druge, trebalo bi razmisliti i o provedbi dopuštenih najviših novčanih i zatvorskih kazni ako ništa drugo, onda barem kako bi odvratilo potencijale nove prekršitelje i moguće recidiviste. Također ne bi bilo loše razmisliti o nadzornim narukvicama koje je uveo Hong Kong i time kako se zasad čini znatno smanjio broj prekršitelja samoizolacije (u gusto naseljenim mjestima).

Tri povezana vica o samo-izolaciji (Twitter, autori nepoznati).

Ono što je osobito zanimljivo u ovom slučaju nije neodgovorna panika koja je bila tema na početku nego njezina potpuna izočnost, tj. pražnjenje prostora panike na pandemiju koju je tad umjesto razumnosti i razboritosti ispunila glupost, tj. nonšalancija. Na neki način klatno osobnih, a možda i skupnih, reakcija na pojavu COVID-19 u RH nakon prvotnog nagninjanja k panici prirodno se nagnulo nonšalanciji.

Reakcije na pandemiju (uradak autora).

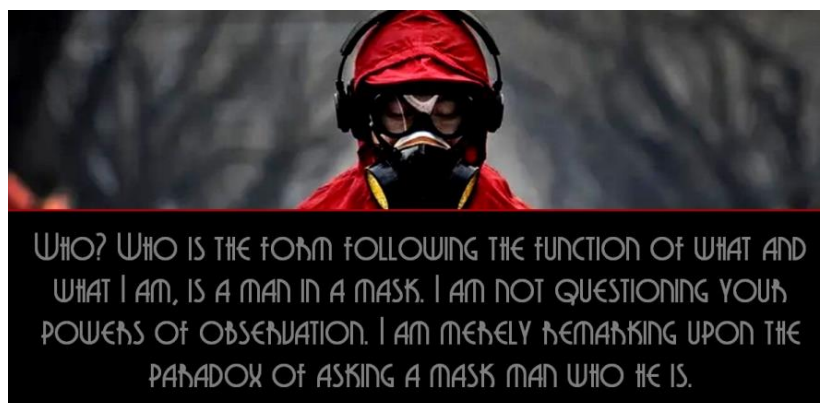
- **Što se tiče neodgovornosti i panika i nonšalancija podjednako su neodgovorne s obzirom na svoje štetne učinke, iako je svaka uzrokovana drugačijim uzrokom; panika prvotnim strahom pred neizbježnim virusom, a nonšalancija naknadnim popuštanjem straha i lošom procjenom rizika širenja zaraze.**

U strožem smislu riječi, prva reakcija nalik je moralnoj rigoroznosti koja kaže kako niti jedan čin nije dovoljno moralno odgovoran i činitelj nastoji pretjerivati što završava u neodgovornosti paničnog djelovanja, a druga reakcija nalik je moralnoj slabosti koja kaže kako je svaki čin dovoljno moralno dogovoran i činitelj nastoji podcjenjivati činjenične i mjerljive opasnosti i rizike i djelovati kao da su manji nego što jesu.

Jedino čemu se u ovoj situaciji možemo nadati jest kako će se klatno reakcije nakon početne panike i trenutačne nonšalancije smiriti u skladu s mjerljivim opasnostima i rizicima koji se stalno mijenjaju i kako neće biti prekasno za razumno, razborito i odgovorno djelovanje.

INTROSPEKTOR MASKA

Osoba, pojam koji doslovno pripisujemo čovjeku, iako nema dogovora o tome koja svojstva ljudska osoba posjeduje, a preneseno božanstvima i Bogovima, ali i životinjama pa čak i biljkama, doživljava svoj dvostruki paradoks. Prvi i temeljni znak ljudske osobe, štoviše osobnosti, ljudsko je lice. Ipak, podrijetlo riječi „osoba“ (osobno, osobito, lice) i riječi „persona“ dolazi od lat. „persōna“ (maska, uloga poput tragične ili komične u kazalištu), a to pak od grč. „prósōpon i etrurskog „phersu“ (doslovno maska). Maska je osobita, posebna i individualizirana.

Čovjek sa zaštitnom maskom i citat iz filma „V for Vendetta“ (uradak autora).

No individualnost starorimske i etrurske maske pretvorila se prvo u pravnu osobu (vođe, cara ili crkve), a zatim u fizičku osobu sa svojim građanskim pravima (građanina Atene, Rima itd.), štoviše sa svojim ljudskim pravima. Osoba je dobila ljudsko lice, a čovjek osobnost, individualnost i posebnost.

Svatko je čovjek jer je osobit, a time što je osobit je osoba. To najbolje pokazuju osobitosti ljudskog lica. Utvaramo si kako poznajemo čovjeka jer prepoznajemo njegovo lice,

njegove grimase i izraze, njegove emocije, motive i misli koje se mistično manifestiraju na licu i njegovim pokretima. To je prva maska. Ona ljudskosti.

U međuvremenu doznali smo kako se sve to skupa može uvježbati, kako se možemo pretvarati skoro do savršenstva (koje ne može otkriti niti savršeni dr. Cal Lightman iz tv. serije *Lie to me*). Uvjerili smo se kako našu osobnost, ljudskost i posebnost možemo sami proizvesti prema vlastitim željama. Povjerovati u vlastiti proizvod kako smo nešto što nismo, što je vjeruje se kudikamo bolje nego vjerovati kako smo uvijek dobrim dijelom ono od čega smo nastali i kako smo oblikovani silama izvan naše kontrole. To je druga maska. Ona individualnosti, pojedinačnosti i izdvojenosti.

Ta se autopoietička maska raspala pred našim očima. Sve što nas čini ljudima, ljudskim osobama, osobitima, posebnima i individualnima, nezamjenjivima i neponovljivima, a što je pokazivalo baš naše lice kroz svoju drugu masku postalo je izvor uništenja. Ljudska slina, ona koja se nalazi na sluznicama i cijedi se iz očiju, nosa i usta, ključnih mjesta koja ljudsko lice čini ljudskim, postala je sjeme uništenja ljudskosti. Prenositeljica bolesti, uništenja i zla. Na mjesto druge izmišljene maske dospjela je treća maska – medicinska zaštitna maska. Ona varira od jednokratne, složenije namijenjene profesionalcima koji su u svakodnevnom kontaktu s bolesnima do one koja prekriva cijelo lice i štiti od najopasnijih uzročnika ljude koji rade u laboratorijima s najpatogenijim uzročnicima. To je treća maska. Ona i neljudskosti i neosobnosti.

- **Čovjek koji danas pokazuje svoju osobnost, koji želi biti poseban, koji nema masku, nije čovjek. Onaj koji nosi masku istu kao i drugi od kojih ga je zbog nje nemoguće razlikovati jedno je s maskom. Jedino taj je čovjek time što je identičan drugima i što kao čovjek-masku u potpunosti bezlično predstavlja cijeli ljudsku vrstu neljudski i baš zbog toga ljudski.**

Ukratko, ako kihnete pa makar 1x dnevno iz tko zna kojeg razloga, pametno je nositi masku u javnosti, ali ako ju ne stavljate i ne skidate i odlažete na pravilan način, možda ju je gore nositi nego ne nositi.

JAVLJANJE IZ KARANTENE

Zbog osobne odgovornosti i/ili zbog uputa kriznog stožera građani u područjima zahvaćenima pandemijom drže se podosta izolirano, u propisanoj samoizolaciji ili u karanteni. Nakon vrlo restriktivnih mjera koje su na snazi prvi dan (od 18/03/2020) za očekivati je razna izvješća o vlastitom boravku u zatvorenom.

Zanimljivo je kako reakcije na 3 jednostavna pravila variraju od prosječnog idiotizma do ozbiljnog „preuzimanja odgovornosti“ (M. I.). Pravila su jednostavna: (1) Ne izlaziti u i na javne prostore više nego što je nužno (ulice, dućane, ljekarne i sl.), (2) Ako je vrijeme sunčano, onda je poželjno izlaziti u prirodu, a zatvorene prostor provjetriti i (3) Pri izlasku u prirodu potrebno je izbjegavati svaki tjelesni kontakt, držati najmanje 2m udaljenosti i biti sam (tko nije 2m vodoravno taj je 2m okomito).

To kako je jednostavna pravila velikoj većini teško shvatiti vjerojatno je u korelaciji s nonšalantnim razumijevanjem pandemije i nedostatkom osobne odgovornosti i sućuti prema drugim građanima (napose rizičnim skupinama).

Šale na račun karantene u koje su stavljani ljudi i gradovi (Facebook i Twitter, autori nepoznati).

Pojavio se i mogući paradoks. Kako ljudi u ne-pandemijskim vremenima većinu slobodnog vremena provode kod kuće, malo se kreću, još se manje bave rekreacijom i sl., a sad pod ograničenjem kontaktiranja i bivanja u skupinama baš to čine i ako bi se to pokazalo dominantnim u nekim područjima, možda ne bi bilo loše razmisliti o dvije paradoksalne taktike; prva bi bila ukidanje ograničenja pri čemu bi se možda tada većina prirodno vratila u privatne prostore, a druga bi bila uvođenje karantene i policijskog sata za cijelo područje.

Naime, na vidjelo dolaze poznate razlike u lokalnim kulturama u RH i očito svakoj od njih treba pristupiti pojedinačno kako bi se ostvario podjednak željeni učinak.

- **Nasuprot sumornim temama, iz cijelog svijeta dobivamo ne samo vijesti nego i šale na račun vlastitog boravka u karanteni, samoizolaciji ili samo držanja strogih pravila boravka i kretanja. Svako veselje dobro dođe.**

Vicevi variraju od kolosalnih do onih koji u sebi imaju i zrnce istine i mogu služiti kao upozorenja. Vjerojatno će količina karantenskog humora biti veća s vremenom pa će se pokazati i sva raznolikost, domišljatost i kreativnost dijela populacije. To bi svakako

moglo pomoći onima koji nemaju sklonosti humoru da lakše prebrode ovih par tjedana i izađu živi i zdravi iz ove pandemije, a da pritom nisu naštetili nikome oko sebe.

NITKO NIJE IZNAD KRIZNOG STOŽERA

To da političari na predviđanja znanstvenika uglavnom reagiraju s podsmjehom i nonšalantno prije nego se stvari otmu kontroli, a kad se otmu počnu izigravati velike krizne menadžere, dušobrižnike i spasitelje nacije s očitim mesijanskim poremećajem nije čudno, ali to da religijske zajednice ne reagiraju jest čudno ili možda ipak nije.

- **To kako se određene skupine u društvu samo-proglašavaju elitom, svejedno *per vox Dei* ili *per vox populi*, nije niti bi trebalo biti čudno, kao niti to kako si pripisuju znanje-kako kojeg nemaju, ali to kako si umišljaju superiornost iznad onih koji su stručni podosta je zabrinjavajuće, ali ne toliko koliko to da za sobom povlače ljude koji zbog toga ne poštuju odluke stručnjaka primjerenih za upravljanje krizom.**

Krenimo od toga kako je 2007. objavljen znanstveni članak: Cheng, Lau, Woo, and Yuen „Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus as an Agent of Emerging and Reemerging Infection“ (Clinical Microbiology Reviews, Oct. 2007, p. 660–694) koji u zaključku tvrdi kako bi se ovo što se upravo zbiva moglo dogoditi što očito nikom nije palo na pamet dalje istraživati jer nije bilo interesa, sredstava, volje i sl. Dakle, stvar započinje već u samoj znanosti, tj. u njezinom odnosu prema ostatku društva (politici, gospodarstvu itd.).

Uzmimo zatim političare koji krizne situacije iskorištavaju kako bi se predstavili kao vrhunaravni građanski krizni menadžeri koji potpuno kontroliraju situaciju, iako je jasno kako to ne čine (primjerice, Vlada RH nesposobna je nositi se s prekršiteljima samoizolacije kojih ima na stotine 20/03/2020). Njihova prirodna potreba postavljanja iznad kriznih stožera u slučajevima pandemija, a čije su najvažnije osobe liječnici specijalisti u virologiji i epidemiologiji, najčešće usporava reakcije, a često ih čini zakašnjelima i nedovoljnima.

Nakon političara tu su i mnoge druge elite koje tijekom krize padaju u drugi plan. Teško se mire s time kako svoje područje djelovanja trebaju podrediti drugima, doživljavaju to kao priliku za isticanje, tvrdoglavost i nanošenje nepopravljive štete građanima. Među njima su osobito zanimljive religijske zajednice i njihovi službeni predstavnici, u RH uglavnom svećenici. Njihove službene reakcije i ne slijeđenje njihovim vlastitih pravila unutar vlastitih redova izaziva bijes. Primjerice, posebna izjava HBK koja dolazi nakon pravila kriznog stožera naveliko raspravlja tko, što, gdje kada i kako umjesto da je istog trena po objavi novih pravila kriznog stožera objavila kako će ih se držati u potpunosti i točka. Zatim je trebalo u zasebnom dokumentu pojasniti što to znači i najbrže moguće informirati vjernike ako treba i izjavnom na javnoj televiziji. Na to se nadovezuju pojedinačni svećenici otvoreno tvrdeći kako neće prestati slaviti svete mise.

Isječci s informativnih portala i društvenih mreža (uradak autora).

Ne spominjući širitelje izmišljenih i lažnih informacija i vijesti zadržimo se na dominantnoj religijskoj zajednici u RH, tj. rimokatoličkoj crkvi. Žalosno je kako je institucija koja je u povijesti dala tisuće znanstvenika, otkrića, izuma i inovacija postala ovo što je danas; institucija koja se oglašuje na preporuke znanosti i struke. To samo po sebi nije čudno jer teško je bilo i tada, a i danas zamisliti primjerice Ruđera Boškovića kao nadbiskupa, ali svakako će biti čudo Božje ako ne proizvede negativne učinke temeljem ponašanja svećenika i vjernika koji su tad suodgovorni svojim propustom.²

- **Najgora skupina u cijeloj toj nesretnoj situaciji ipak smo svi mi sami i to svi oni među nama koji stigmatiziraju već i ljude koji slijede pravila kriznog stožera poput preporuke ponašanja u javnosti, da o stigmatiziranju onih koji su u samoizolaciji ili bolesni i ne govorimo, što je ponašanje ravno najnižem biću nevrijednom naziva čovjek, dakle, najgora skupina pa bili mi političari, svećenici ili obični građani i stigmatizirali li mi oboljele zbog vlastitog paničnog straha ili poricali stvarne prijetnje pandemije u ime vlastite nonšalancije i vrhunaravnih ciljeva koji god oni bili. Što se crkve tiče, stožer je krizni, a ne križni.**

² Niti tjednima nakon restrikcija Nacionalnog stožera za civilnu zaštitu i par dana zakašnjelom pojašnjenju HBK ne prestaju ispadi pojedinačnih svećenika. Don Ante Matešan je nakon zabrane od strane HBK (19/03/2020) održao misu s vjernicima odakle se pojavio niz zaraženih u Solinu. Na Cvjetnicu (05/04/2020) je don Josip Delaš (župnik u predgrađu Splita Sirobuja) pozvao vjernike na svetu misu na što je njih nekoliko desetaka i pristiglo, ali ih je policija spriječila pri ulasku. Negativna selekcija očito je uzela maha i u duhovnim pozivima.

PANDEMIJA, POTRES, POŽAR

U nedjelju 22/03/2020 u 06:25 Zagreb je pogodio potres magnitude 5,5 po Richteru. Posljednji razoran potres pogodio je Zagreb prije 140 godina, tj. 1880. Potresi slabije snage pogodili su Zagreb početkom 20. st., 1970-ih i 1980-ih godina. Tijekom jutra za prvim potresom slijedila su još tri manje snažna, jedan čak od 4,9, a ostali su bili slabiji. Vrlo slabi potresi i podrhtavanja tla mogla su se osjetiti u dijelovima grada sve do kasnih večernjih sati. Tijekom predvečerja još uvijek nije utvrđena niti jedna žrtva potresa, iako je jedna osoba u kritičnom stanju (kasnije je preminula), a ima i ozlijeđenih. Materijalna oštećenja uglavnom su šokantna zbog oštećenja dimnjaka i dijelova pročelja starih i slabo održavanih zgrada u centru Donjeg grada koji su padali na krovove i ulice i oštetili nogostupe, kolnike i parkirana vozila.

Zanimljivo je da se srušio i vrh i križ Zagrebačke katedrale koja je trenutačno u postupku obnove, ali i to da se srušio svod isusovačke crkve u Palmotićevoj. Na svu sreću vjernici nisu bili na misi sukladno prethodnoj odluci HBK, ali i općenito je sreća u nesreći to što se potres zbio u 06:25 ujutro u nedjelju kad je malo ljudi na ulicama.

Okolo 17:00 sati vatrogasci su uz jednu potresom srušenu kupolu na zgradi na Jelačić placu srušili i drugu zbog nestabilnosti čime je trajno promijenjena poznata vizura sjeverne strane glavnog zagrebačkog trga. Za noć i sljedeće dane najavljen je snažan sjeverni vjetar koji bi mogao utjecati na oštećene zgrade i ruševne krovove i pročelja. Postrojbe HV-a izašle su na teren i do večeri raščistile glavne zagrebačke prometnice. Ako se potres ne ponovi, za nekoliko dana stvari bi se trebale vratiti manje-više u normalu.

Pred licem pandemije začinjene s potresom svi skaču, jedni priskaču u pomoć, a drugi skaču od straha i pobjegnu.

Društvena mreža Facebook (uradak autora).

U slučaju Zagreba normala bi trebala biti povratak na standardnu borbu protiv infekcije COVID-19. Paradoksalno, unazad par dana, a nakon naglog dnevnog porasta broja zaraženih, sad je broj zaraženih u padu već treći dan zaredom. Paradoks je u tome što je porast novozaraženih bio veći pod uvjetima pandemije, ali čini se manjim pod uvjetom pandemije + potresa (možda je manji jer je manje testiranja).

Virus kakav god bio, negdje na granici neživog i živog, ipak nam djeluje kao vrsta koja nam je relativno bliska, poznata i na koncu razumljiva barem u smislu da je protiv njega načelno moguć lijek, tj. cjepivo. Moguć je otpor i postoje izgledi za pobjedu. Nasuprot

virusu, potres, kao slijepa sila prirode s one strane racionalnog i iracionalnog, potpuno nam je nepoznat, ne znamo kad će se pojaviti, gdje i kakvog će razora i razdora biti. Ako bude dovoljno snažan, protiv njega nemamo izgleda.

Poraz je garantiran, a on je vrlo nesportski. I iako trenutačno COVID-19 predstavlja veću opasnost čak i od potresa magnitude 5,5 po Richteru, ipak nam potres ulijeva iskonski strah (možda usječen od početaka ljudskog roda prije nekoliko stotina tisuća godina) temeljem kojeg smo se spremni uozbiljiti preko svake mjere.

Spomenimo i to kako je dio Purgera odlučio odmah priskočiti u pomoć (uglavnom BBB) roditeljima i osoblju u teško oštećenom rodilištu u Petrovoj, a dio je odlučio napuniti rezervoare na ogromnim gužvama na benzinskim crpkama i pobjeći iz Zagreba u Primorje. Pobjegli bi oni i u Dalmaciju da ih nije spriječila bura i da nije zabranjen put na otoke svima koji nisu stanovnici, a tragedija je tim veća jer je na Braču buknuo i veliki požar. Ono što je pandemija + potres u Zagrebu, to je pandemija + požar u Dalmaciji. Na sve treba nadodati i snijeg i iznimno hladno vrijeme.

Posljedice potresa pokazale su nebrigu za zgrade; za kuće, bolnice, škole, muzeje itd. Neke bolnice bolje je srušiti nego obnavljati kao i škole i privatne zgrade. 30 godina Zagreb je trošio na spomenike nenadarenih umjetnika bez međunarodne reputacije, na kičaste fontane, na prenamjene zemljišta kako bi se okoristio investitorima i slične poduhvate, ali ne i na kakvoću vlastitog stanovanja. Tragično, tužno i teroristički.

Nasuprot tuge, a zbog ljudi koji su ostali bez krova nad glavom ne svojom krivnjom ili propustom, završimo s vicem. Netko je primijetio na društvenoj mreži - *Sjećate se meteorita v Zagorju neki dan, zatim Korona, sad potres. Još nam samo fali poplava i jedno 10 pijavica nad Zagrebom. Bring it on! Ak nas nisi dosad, e pa ne buš ni sad. Drugi vic je bila fotomontaža Zagreba iznad kojeg je vulkan koji eruptira, pokraj je Godzilla, a iznad piše - Vremenska prognoza za sutra. (na jednoj društvenoj mreži organizirao se Doček Godzille u Zagrebu).*

KOVIDIOTI

Reakcije na COVID-19 + potres na površinu su izvukle najbolje i najgore iz nas. Prije potresa na djelu su bile 3 kategorije: (1) oni koji su se u potpunosti držali preporuka stožera, (2) onih koji su ih se držali djelomično i (3) onih koji ih se nisu držali.

Skupina (2) je bila dominantna i njezino postojanje moglo se dokazati iz raznih pojava, ali ta je skupina možda najslabija čak i ako je bila najveća. Skupina (1) po definiciji je najmanja jer iako je nejasno što su nastavnici i profesori biologije učili djecu u školi, ipak je vrlo mali postotak građana školovanjem, studijem ili osobno upoznat s temeljima djelovanja i zaštite od virusne infekcije. Skupina (3) iako ne prevelika ipak je zbog naravi propusta nečinjenja, pogrešnog činjenja iz neznanja ili namjernog pogrešnog činjenja najutjecajnija. Jedan koji napusti samoizolaciju i nezaštićen dođe u doticaj s recimo 10 ljudi može izazvati stanje koje se otme nadzoru.³

Prijevod i prilagodba pojma „Covidiot“ s portala *Urban Dictionary* (uradak autora).

Skupina (3) ima nekoliko podskupina, a neke od njih su sljedeće: (3.1) oni koji se ne drže temeljnih higijenskih zahtjeva, (3.2) oni koji se ne drže posebnih zahtjeva (npr. držanja razmaka u zatvorenim prostorima i ne okupljanja na javnim ili u privatnim prostorima) i (3.3) oni koji doslovno krše zapovjedi dobivene od službe (najčešće samoizolacija). Sve podskupine su podjednako opasne za ostale i učinak njihovih zlodjela vidimo u broju

³ Prvi relevantniji političar koji je priznao da je (kov)idiot je ministar zdravstva Novog Zelanda koji je 07/04/2020 priznao da je „idiot“ jer je napustio mjesto boravišta i s obitelji se odvezao na 20km udaljenu plažu (*The Guardian*). Iako uhvaćeni u kršenju raznih pravila tuzemni politički kovidioti to ne priznaju.

novozaraženih. Novonastalom situacijom COVID-19 + potres u Zagrebu i okolici je izazvao daljnju gradaciju. Uvode se dodatne dvije skupine, tj. oni koji su ekstremni dobročinitelji i oni koji su ekstremni prekršitelji (radikalne okolnosti uzrokuje radikalne reakcije). Stare skupine (1), (2) i (3) postaju (2), (3) i (4), a uvodimo radikalne skupine (1) i (5).

Nova skupina (1) bila bi skupina ekstremnih (neki bi rekli normalnih) dobročinitelja koji su se i prije potresa samoorganizirali i pomagali starijima kao najrizičnijoj skupini, ali i onih koji su se nakon potresa brzo samoorganizirali i pomagali najugroženijima. Nova skupina (5) su svi bivši članovi (3.2) kojima su se pridružili oni koji su ne samo prekršili samoizolaciju nego i kako bi pobjegli iz Zagreba u Primorje i na otoke. To su pravi, punokrvni i pankretenski kovidioti. Nazovimo ih super-kovidioti.

- **Super-kovidioti (5) su pokazali paniku koja je zavladała pri pojavi prvog zaraženog koja se manifestirala prisilnom i iracionalnom kupovinom. Ta skupina, njih čak 40 otkrivenih, neshvatljivo je iracionalna. Šteta koju ti kovidioti proizvode nadilazi svako dobro koje skupina ekstremnih kopsamaritanaca (1) čini, ne zato što (1) čini premalo, nego zato što je takva narav širenja virusa pa je time i učinak super-kovidiota (5) višestruko opasan.**

Društvena mreža Facebook (uradak autora).

Hrvatska se statistički približava broju zaraženih i oboljelih kojima će trebati liječnička pomoć u broju koji sam sustav uopće može podnijeti. Kad se jednom prijede taj broj, dolazi do problema trijaže i gubitka kontrole nad situacijom. Sve to skupa moći ćemo zahvaliti u najvećem dijelu super-kovidiotima, a među njima se ističu ne samo neznalice ili „indolentni mužeki“ nego štoviše pojedini liječnici, HDZ-ovi župani, zapovjednici civilne zaštite, ravnatelji toplica i sl. što je osobito opskurno. Nadajmo se većoj odgovornosti.

STVARNOST POTPUNE KATASTROFE

1930. L. Wittgenstein je zapisao: „Prijašnja kultura postat će hrpa krša i loma i na koncu hrpa pepela, ali duhovi će lebdjeti nad pepelom.“ (CV 1998:5) Što je pod time mislio nije jasno, iako egzegeti to smještaju pod kritiku nove kulture i civilizacije nakon 1918.

U jednom trenutku cijelu Hrvatsku zahvatio je COVID-19 (*de facto* „zahvatila je“ jer je ženskog roda, ali ostavimo se gramatike). Baš kad se pandemija rasplamsala cijelom državom na Braču su planuli požari, zatim u Zagrebu niz od zasad 74 potresa magnitude od 5,5 do 1,3 u razdoblju od 42 sata, a na koncu je počeo padati snijeg u cijeloj državi, čak i u Dubrovniku. Ne treba zaboraviti kako je niz nesretnih događaja započeo padom meteorita, gle čuda, baš na Hrvatsko zagorje što je izvrstan početak za dobar sf-horor film. Zatim je uslijedio prvi oboljeli od COVID-19 itd. Naravno da niz događaja nema veze jedan s drugim, ali što se tiče filmske ekranizacije u slučaju pozitivnog svršetka krize možda bi bilo bolje da se priča učini pomalo fantastičnom. Kome treba realizam na granici fantastike? To imamo. Treba nam fantastika na granici realizma.

Rečeno otvara pitanje koje kola među filozofima koji se dotiču pandemije. Oni dakako nemaju kontekst Zagreba i to bi im mogao biti povod za reviziju, a pitanje je hoće li ova pandemija zauvijek promijeniti pojam normalnog? Globalno, osim pandemije nema drugih kriza osim ekonomske koja se naviruje iza leđa pandemije koja jenjava u Aziji.

Središnje nedaće koje su zadesile Hrvatsku tijekom ožujka 2020. (uradak autora).

Zagreb i Hrvatska imaju drugačiji kontekst. Pandemija je pomiješana s teškim vremenskim prilikama, ali i sa snažnim potresom i sve to skupa istovremeno na vrlo

malom prostoru države. Virus, vremenske nepogode i potres. Sve sile prirode sažete u 72 sata. To se zaista rijetko sreće. Zbog toga je naš odgovor, a temeljem našeg iskustva, na pitanje pojma normalnog sasvim drugačiji, a možda i radikalniji. Niti $\frac{1}{4}$ stoljeća od rata susrećemo se s novim zlom. Pojam normalnog nismo niti stigli uspostaviti, a već je doveden u pitanje.

- **Prema jednom mišljenju, pojam normalnog trajno će se promijeniti jer ova pandemija nije zadnja, a i čini se kako se pojavljuju sve češće. Uz pandemije dolaze i učinci globalnog zatopljenja koji nisu prestali djelovati. Radi se o tome da smo mi trenutačno na njih prestali obraćati pažnju. Ono što je danas u svijetu i Europi iznimka iznimne katastrofe, Hrvatska, sutra bi mogla postati europska svakodnevnica, rutina i nova normalnost.**
- **Prema drugom mišljenju, kao što smo u povijesti imali zgusnute ratove, pandemije i elementarne nepogode, zadnji niz bio je 1. svjetski rat i pandemija Španjolske gripe, nakon kojih se svijet vratio u normalnost koja je poricala mogućnost ponavljanja takvih nedaća, tako bi se moglo zbiti i nakon ove pandemije. Možda smo preblizu pa stvar tumačimo previše dramatično, a čim ugroza prođe vratit ćemo se u staru normalnost.**
- **Oba mišljenja počivaju na aposteriornim argumentima; prvo na mjestu pandemije u širim globalnim promjenama koje se čine neizbježnima, a drugo na prethodnim iskustvima čovječanstva u sličnim situacijama ako su dovoljno slične današnjoj. Teško je reći koje je mišljenje točno. Moguće je kako će se pomiješati. Moguće je kako će se svijet podijeliti oko njih. Moguće je kako će jedno prevladati, a drugo zauvijek nestati kao relikvija neodgovorne povijesti čovjeka.**

Kako god bilo, neće trebati predugo čekati kako bismo vidjeli obrise te budućnosti, jedne od mogućih. Ne treba zaboraviti kako su 1000-e vrsta izumrle u povijesti Zemlje, kako ovog trenutka vjerojatno neke upravo izumiru.

Odakle nam zamisao o tome kako smo mi posebni, kako nismo samo jedna od vrsta na Zemlji i kako nećemo izumrijeti kao i ostale prije nas jer smo drugačiji, posebni i osobiti? Doduše, ne od ove infekcije.

BIJEG IZ POSTAPOKALIPSE U PANDEMIJU

Ponovimo dosad rečeno: meteoriti, COVID-19 epidemija, pandemija, 74 potresa u 42 sata, požari i hladnoća i snijeg na proljeće. Nedaće su se doslovno nadvile nad nas, pojavile među nama i dolaze iz prastarih mračnih rasjednih dubina nastalih prije 12.000.000 godina koje su proizvele prelijep Sljemenski kamen (zeleni škriljavac). Sigurnosti nema pod zemljom, na njoj niti nad njom. Izvorno ljudsko stanje.

Ipak, prema svemu sudeći 25/03/2020, čini se kako su najsnažniji potresi ipak iza nas, vremenska prognoza sugerira nakon snijega kišu, razvedravanje, porast temperature i sunčano vrijeme već do konca tjedna, a niti borba protiv COVID-19 ne ide tako loše. Ostat ćemo kao i prije tjedan dana ponovno sami sa (pandemičnim) sobom. Nije trebalo čekati dugo da se pojavi toksična prašina. Sva čudesa prirode.

Fotografije Bandića i Krstičevića i vic na račun *Monka* i njegovu prisilnu radnju čišćenja (uradak autora).

- **Što će nas dočekati nakon paklenog tjedna? Dočekat će nas gradonačelnik Zagreba i aktualni ministar obrane koji ne znaju niti pravilno staviti zaštitnu masku. Dočekat će nas mase idiota oko njih koji to nisu primijetili i pokazali im kako se stavlja maska. Oni su prava opasnost na razini najgorih kovidioti. Poput liječnika na skijanju. Dočekat će nas suočavanje s vlastitom glupošću pri čemu se više nećemo moći izvlačiti na zle sile paklene prirode poput potresa, požara, hladnoće i snijega. Nedostaju poplave. Dočekat će nas vlastita lica u ogledalu nakon 1. tjedna izolacije i pitanje koliko smo si smiješni?**

Je li nas povratak iz postapokalipse nazad u normalnost pandemije podučio nečemu? Zasad nema naznaka. Kovidioti vire iza svakog ugla. Naviruju se s prozora. Naviruju iza vrata i haustora. Škicaju kroz špelunke. Šuljaju se uskim uličicama i puteljcima. Borit će se na ulicama. Borit će se u parkovima. Borit će se na Savskim sprudovima i Jarunskim plažama. Nikad se neće predati. 418 zaraženih, tisuće u samoizolaciji i više od 100 dokazanih slučajeva kršenja dnevno ono je što nas je dočekalo 25/03/2020.

IDIOTSKI ODGOVOR KOVIDIOTIMA

U srijedu 25/03/2020 zagrebačka policija kazneno je prijavila bračni par, muškarca starog 70 i ženu staru 72 godine, zbog počinjenja kaznenog djela namjernog prenošenja virusa SARS-CoV-2 koji uzrokuje COVID-19 što su i priznali nakon što su koristili WC na benzinskoj crpki u Zagrebu. Istog dana u dvorani u zgradi INA-e Sabor RH raspravljao je o prijedlogu zakona nadzora svih građana putem mobitela pod vidom njihove lokacije na teritoriju RH.

To da su kovidioti to što jesu nije upitno, a kad malo bolje razmislimo to da niti vlast zadnjih 30 godina nije daleko od njih također nije upitno. Dokaz tome je i prijedlog izmjena zakona od strane HDZ-a. SDP koji je bez daljnjeg proizvod negativne selekcije najfinijeg revolucionarnog kadra i totalitarne inteligencije zastupao je zdrav razum. Taj stav povlači granicu između opravdanog i neopravdanog nadzora.

Hongkonška narukvica za praćenje osoba u karanteni (uradak autora).

Prvo, ako je netko u samoizolaciji i ako postoji dnevni postotak kršenja samoizolacije koji svojim vjerojatnim učinkom samu samoizolaciju čini neučinkovitom, onda je nadzor svih u samoizolaciji opravdan jer se krši sloboda neizoliranih. Nadzor onih kojima nije određena mjera samoizolacije je neopravdan ne samo jer krši njihove temeljne slobode nego i jer nije jasno koji učinak ima.

Drugo, nadzor putem lokacije mobitela nije previše inteligentan. Čovjek može imati više mobitela koji mogu biti upaljeni ili ne, može im se izvaditi baterija i kartica, jedan može biti na jednoj, a drugi na drugoj lokaciji, može ostaviti mobitel na lokaciji i za 5 minuta otići do kioska i zaraziti 10 ljudi. Nasuprot toga, hongkonški nadzor narukvicama koliko

je poznato polučio je rezultate bolje od očekivanih napose u urbanim područjima (kako prenose Business Insider i CNBC).

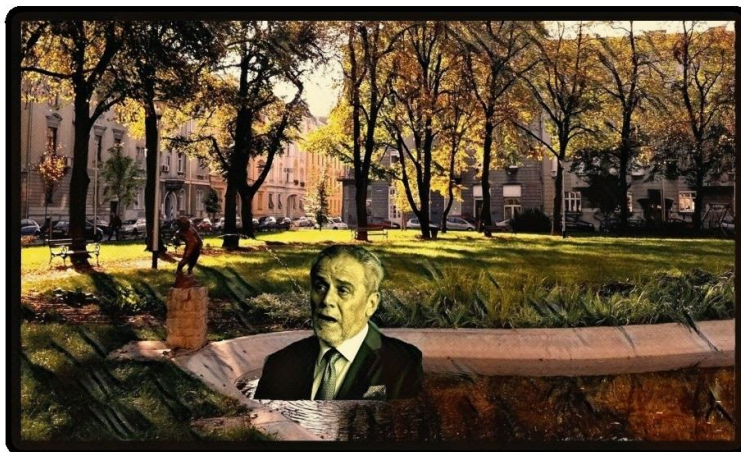
- **Ukratko, kovidotsko ponašanje kovidioti naišlo je na idiotski odgovor intelektualno potkapacitiranog zakonodavca RH. Onima koji uvedu nadzor svih građana RH treba reći neka se prisjeti ljeta Gospodnjeg 1573. i kako njima na dušu ide pobuna protiv totalitarnog djelovanja pod krinkom zaštite sigurnosti i zdravlja slobodnih građana, a onima recidivistima kovidiotima treba staviti ogrlicu.**

Bivši ljubitelji Marxa i Kardelja i zaposlenici bivšeg totalitarnog režima trebali bi šutjeti o onome o čemu ne mogu govoriti, a riječ prepustiti struci, ovdje onoj inženjerskoj, informatičkoj i epidemiološkoj. Paradoks cijele situacije – 30 godina kasnije – je taj da se totalitarne mjere pokušavaju uvesti u zgradi INA-e u kojoj smo se totalitarizma navodno oslobodili 30 godina ranije.

VILI VAKCINA, ALEMKA ANTITIJELO I KRUNO KORONA

26/03/2020 zbile su se dvije zanimljive oprečne pojave od kojih svaka plijeni pažnju pa i najnezainteresiranijeg pratitelja novosti.

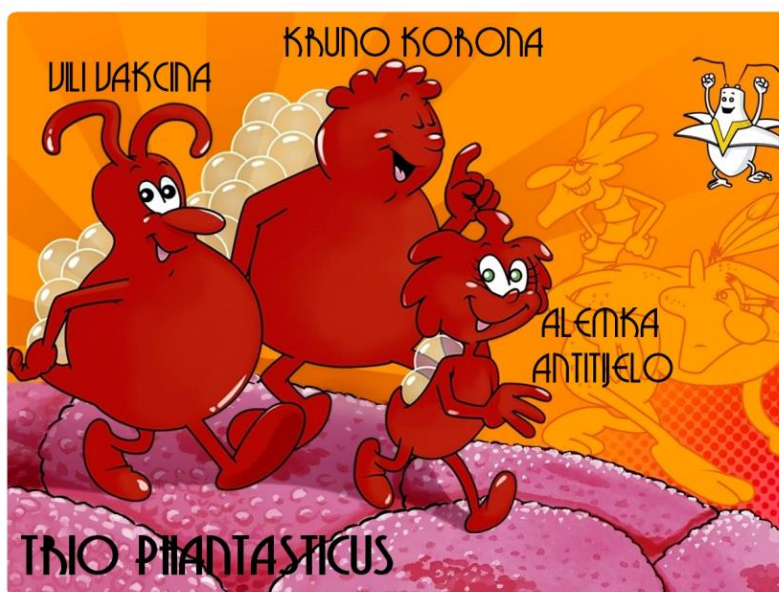
S jedne strane, rasplela se još jedna priča o uskrsnoj korona korupciji u Zagrebu. Korupciji u doba korone. Naime, 17/03/2020 Grad Zagreb a.k.a. Bandić dodijelio je 169.250 HRK tvrtki ARMUS u vlasništvu Mije Prgometa, inače brata predsjednika Skupštine grada Zagreba Drage Prgometa (Radio Student). Kasnije se javio Mijo i rekao kako će donirati dobivena sredstva, a javio se i Grad Zagreb a.k.a. Bandić s odlukom kako ipak neće ukrašavati grad za Uskrs i navodno je povukao dodijeljena sredstva (Telegram). Cijela priča i njezini akteri tim je više odbojna, odurna i ogavna kad je opće poznato kako je cijelo dodjeljivanje obavljeno u jeku pandemije COVID-19, velikog potresa, požara i snježnog nevremena. Zdravlje je dobro za biznis i bolest je dobra za biznis.

Prijedlog spomenika gradonačelniku Zagreba (autor nepoznat).

S druge strane, a nasuprot svim novopečenim google-virolozima, epidemiolozima, braniteljima pogrešne reakcije stožera, teoretičarima zavjere i ostalima, „Oxford COVID-19 Government Response Tracker” (26/03/2020) poredbenom raščlambom državnih postupaka reakcije hrvatskog kriznog stožera postavio je među najdjelotvornije na svijetu. Dakako, to je samo jedno mjerilo i to samo dosadašnjeg stanja.

Nitko ne zna kako će sustav i društvo reagirati pod okolnostima neodrživosti sustava ako do toga uopće dođe, ali zasad nemamo razloga za dvojbu. Štoviše, imamo razloga za barem subjektivni osjećaj sigurnosti i povjerenja u struku (politiku svakako treba izostaviti jer se pojavio cijeli niz propusta). U tom svjetlu možda je i pravi trenutak da spomenemo *Trio Phantasticus* kojeg čine *Vili Vakcina*, *Alemka Antitijelo* i *Kruno Korona* i ako će jednog dana nekome trebati podići spomenik to su oni, a ne gradonačelnik Zagreba ili Vlada RH.

Trio Phantasticus (uradak autora korištenjem crtića „Il était une fois... la vie“, Albert Barillé, FR3, 1987.).

U čemu je sklad tih suprotnosti? U tome što nije „skladan kao kod luka ili kod lire“ kako je pisao Heraklit Efeški nego nakaradan i ružan? U tome što je stvaran, a ne prividan?

- **Je li to stvarnost suprotnosti s jedne strane korumpirane, nepotističke, stranački uhljebljene, neznalačke i situaciji nedorasle Hrvatske i s druge strane stručne, tihe, djelotvorne i učinkovite Hrvatske?**

Možda kriza iz nas izvlači i najgore i najbolje. Rijetko je to dvoje podijeljeno u dvije stroge skupine ljudi mjerilom *Esprit de géométrie* poput uprave Grada Zagreba s jedne i stožera s druge strane. Češće je pomiješano u svakome od nas i na koncu odlučuje *Esprit de finesse* da se izrazimo Pascalovim rječnikom.

AKO VAS NETKO UBIJE, UBIT ĆE VAS KOVIDIOTI

I dalje su prva prijetnja pandemiji u Hrvatskoj kovidioti (27/03/2020). Njihov broj se ne smanjuje nego se povećava s brojem zaraženih (danas je zaražen 91 čovjek u RH). Ta razina osobne gluposti može iznenaditi samo nekoga tko ne zna podatke o prosječnom stupnju obrazovanja državljana. Komparativno ne stojimo loše.

No, ne treba čovjek razumjeti zašto nešto mora ili ne smije činiti kako bi to činio. Dovoljno je da je odgovoran i postupa kako mu struka nalaže. I ovdje nacija podbacuje jer očito ne postoji niti uzročna ni moralna odgovornost. Ta razina moralne neodgovornosti može iznenaditi samo nekoga tko ne zna podatke o stvarno moralnim državljanima u odnosu na deklarirano moralne i dežurne moraliste.

Slikovno pojašnjenje preporučenog ponašanja u zatvorenim i otvorenim prostorima od strane kriznog stožera korištenjem scena animirane serije *The Simpsons* (uradak autora).

Epidemiološki svakako manja prijetnja, ali moralno ogromna jer radi se o zadnjem moralnom smeću, su ljudi koji stigmatiziraju ljude koji se kreću sa zaštitnim maskama, ljude u samoizolaciji, ljude koji su na liječenju i one koji su ozdravili. Trebalo bi ih pitati što je s ljudima koji su preminuli? Što je s onima koji su se oporavili? Stigmatiziraju li i njih?

Šala na račun karantene i nemogućnosti kretanja (uradak autora).

- **Stigmatizacija kao diskriminacija pod vidom bolesti poznata je povijesna pojava, no kako spada u temeljne diskriminacije poput onih pod vidom spola, dobi, boje kože, nacionalne i vjerske pripadnosti ili nesposobnosti, čuderno je kako silne udruge građanskog društva nisu digle buku, drvlje i kamenje na te pravovjerne diskriminatore.**

Poznati mim sa scenama kovidiota u Hrvatskoj (uradak autora).

LJEPOTA BESKONAČNE PRAZNINE

Praktično karantena i izvanredno stanje, iako nisu proglašeni, pametne ljude okreću kućanskim, balkonskim i dvorišnim aktivnostima kojih nema dovoljno za cijele dane pa se mnogi okreću hobijima, učenju i zabavi. Umjetnost je jedna od njih. Među sojevima pandemijske umjetnosti filmovi su vjerojatno najbliži većini. Postoji preko 120 filmova na temu virusne pandemije i to od prosječnih do oskarovaca. Broj kratkih priča i romana na istu temu također je velik. Na koncu tu su i glazba, crteži, slike, skulpture itd.

Iako među pandemijskim slikama ima podosta autora i skoro pa simboličkih motiva poput Edvardovog *Krika* (1893), ipak se čini kako jedan autor možda najbolje oslikava ne samo fizičku nego i socijalnu i psihičku stvarnost pandemije i izolacije.

- **Možda je to drugi Edward, onaj Hopper čiji su motivi uhvaćeni trenuci usamljenosti, distanciranosti, hladnoće, tišine i praznine bez ikakve priče i dotjerani do simbola. Ono što njegove slike prikazuju od 1920. godine je 2020. godina ili Američki realizam pretočen u realnost Amerike.**

Isječci slika E. Hoppera (Wikipedia).

Možda nemaju svi strpljenja satima promatrati slike i ostala umjetnička djela, ali dio slobodnog vremena potrošiti na gledanje koje slike, serije ili filma pa čak i na čitanje kakve kratke priče ili romana s pandemijskom tematikom nikako nije loše jer možda pomaže da si osvijestimo situaciju u kojoj se nalazimo i kako to nije niti prva, a vjerojatno niti posljednja takva situacija čak i u našim kratkim i krhkim životima.

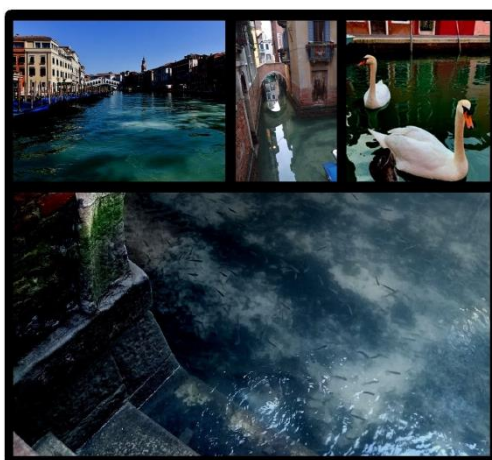
Šala na račun INmusic Festivala u Zagrebu 2020. (uradak autora).

POVRATAK BILJAKA I ŽIVOTINJA

Filmske postapokalitične scene ruševno-zaraslih zgrada, lutajućih domaćih i divljih životinja i usamljenih pojedinaca koji su ili nisu imali sreće preživjeti kataklizmu postale su kanonske, a kao hiperrealističnima u prilog im govore i poprišta stvarnih kataklizmi (npr. Černobil). Dosad su bile rezervirane za globalne događaje na razini fikcije i umjetničkih djela, a unazad nekoliko tjedana postale su globalne i stvarne. O takvim scenama dopire sve više izvješća iz većine gradova koji su zbog pandemije u karanteni. Uz njih i iz Zagreba s ruševinama potresa. S platna su prešle u zbilju.

Zabrana nenužnog kretanja javnim prostorima bilo javnim prijevozom, privatnim vozilima ili pješke diljem svijeta pa i u Hrvatskoj dovela je do neočekivano naglog povratka životinja i biljaka u urbane prostore.

Prvo su se vratile ptice. Zbog snijega, kiše i sunca vratile su se biljke; za početak korov. Viđene su i lisice, divlje svinje, psi i mačke lutalice na rubovima gradskih područja. Najpoznatija svjetska pojava je povratak ribica i labudova u kanale Venecije koji su čišći nego ikad (povratak delfina je lažna vijest, za dokaz vidi *National Geographic*).

Povratak životinja u čišće kanale Venecije (YouTube).

Uz sve to preporučeno *tjelesno udaljavanje* (engl. *social/physical distancing*) pridonosi distopičnoj atmosferi. Ako i izlaze na javne prostore (ne ubrajamo kovidiote), ljudi su međusobno tjelesno udaljeni nekoliko metara i ni pod kojim uvjetima se ne dodiruju. Nemogućnost tjelesnog dodira, napose sluznicama kao temeljnog simbola i semantike sisavaca situaciju čini neljudskom. Kako da se svi dure na sve. Tiha misa.

- **Tišina.** Tišina je kruna korone. Ne samo da nema buke zemaljskog i zračnog prometa nego čak niti ljudi međusobno ne razgovaraju na javnim prostorima. Čuje se samo lupa crjepova, mijaukanje, gdje koji lavež i pjev ptica inače potomaka davno izumrlih dinosaura.

Šala na račun „oporavka okoliša“ (Facebook, autor nepoznat).

COVID-19 FILOZOFIJA (prvi pokušaj)

Čini se kako se nazire smiraj. Ako je tako, onda je vrijeme za promišljanje virusa i infekcije. Prepuštajući infektolozima, virolozima i epidemiolozima pitanja prevencije, zaraze, klinike i liječenja, sociolozima društvene i politolozima i ekonomistima političko-gospodarske vidove bolesti, okrenimo se filozofskim.

Nasuprot standardnim pitanjima poput što je COVID-19 i kako se liječi (epistemologija), što je u pandemiji stvarno, a što je privid (ontologija), kako biti odgovoran u vrijeme pandemije (etika) i što je zaražen (Kant), ali i nasuprot povijesno-filozofskih tema poput *Camus, kuga i korona*, zatim *Schopenhauer, mizantropija i tjelesna udaljenost* ili *Kierkegaard, strah, drhtanje i panika* i sl. okrenimo se poticajnijem pristupu.

Zloporaba riječi *nadrealno* u opisu stanja u tjednu od 22/03-29/03/2020 (uradak autora).

Za početak se pitajmo znamo li *jezičnu igru* (*Sprachspiel*) u kojoj se nalazimo jer moguće je kako se radi o sasvim novoj igri? Uz dosad spomenute jezične poteškoće treba spomenuti kako velika većina ljudi ne razlikuje čak niti uzročnika infekcije od same bolesti pa često sve skupa nazivaju najčešće Korona, rjeđe COVID-19, a sasvim rijetko SARS-CoV-2 uzročnika, a COVID-19 infektivnu bolest.

Ostali i daljnji pojmovi još su zamršeniji. Čini se kako je većina ljudi zaboravila sve što su naučili iz biologije u osnovnoj i srednjoj školi, pa ne samo da se ne snalaze u novoj igri nego ju često i prekrajaju kako im drago.

- **Postoje kanonske uporabe u igri; one infektologa i epidemiologa (tj. virologije i epidemiologije). Oni su stručnjaci koji postavljaju kanonske uporabe korona jezične igre. U odnosu na njih određujemo jezična zastranjenja, malformacije i lingvističke bolesti i srodne poremećaje.**

Nije loše početi s *pedemijom* ministra Krstičevića. Što je *pedemija* ne znamo. Možda među-stanje između epi- i pan-demije.

<p>KORO = luk rakija freak KORČEC = ne bi se štel mešat KOVIDIOT = kršitelj preporuka KORONJAK = korona nametnik KORONOLOG = istraživač korone KORONIST = korona revolucionar KORONER = teški ovisnik o koroni KORONOFOB = COVID-19 strašlivec KORONOAGNOSTIK = dela se mutav KOVIDOSKEPTIK = sumnja u sve i sva KORONIČAR = povjesničar COVID-19 KORONOFIL = obožavatelj pandemije KORONOFAG = žderač vijesti o koroni PETOKORONAŠ = liječnik petokolonaš KORONOTROTL = COVID-19 analfabet KORONEC = epruveta za uzorak korone KORONOSTAT = fun COVID-19 statistika SUPERKORO = špek luk češnjak rakija freak MASKIĆ = prehladen čovek kaj misli na druge</p>		<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">KORONOTERMINOLOGIJA</p>
--	--	--

Popis COVID-19 termina koje treba znati svaki stanovnik svijeta u 21. stoljeću (uradak autora).

Sljedeći korak nakon jezične igre je *oblik života (Lebensform)* pandemije. Kako su jezične igre dijelom jezične, a dijelom čini različiti od jezika, sasvim je prirodno da su dio oblika života ili ukupnosti naših standardnih načina činjenja i djelovanja.

Zanimljivo pitanje je ono o testiranju na virus SARS-CoV-2. To je pitanje mjerila identiteta zaraženog, tj. odgovora na pitanje tko je zaražen, a tko ne? Zagovornici premalo ili nedovoljno i potrebe za puno testiranja uglavnom nemaju nikakvo medicinsko obrazovanje. Naime, količina testiranja ovisi ne samo o dostupnosti i pouzdanosti testova i stručnjaka koji ih znaju provoditi nego je ovisna o ljudima koje se testira. Nije dovoljno da su zaista samo ljudi. Nužno je da zadovolje uvjete od kojih su većina nužni, ali ne i dovoljni, a rijetki su nužni i dovoljni (indikacije). To je pitanje dijagnoze, tj. anamneze, simptoma i okolnosti. Nizak postotak primjerice asimptomatičnih bolesnika (koji se teško utvrđuje) štoviše opravdava ne rasipanje resursa na prekomjerna i iracionalna testiranja. Kad se te zagovornike pita primjerice koliko često bi se trebalo testirati, ostaju malo zbunjeni jer ne razumiju procesnu narav infekcije. Možemo sve ljude na nekom području testirati istovremeno i otkriti primjerice 0,1% zaraženih, izolirati ih i liječiti ako su simptomatični, a infekcija se i dalje može širiti. To bi pak značilo kako bi što češće trebalo testirati sve ljude na nekom području. Koliko često? Jednom tjedno? Svaki dan? Primjerice, koliko smisla ima testirati ljude u Virovitičko-podravskoj županiji kad znamo kako se do 31/03/2020 tamo nije pojavio niti jedan zaražen čovjek? Nije li tad puno učinkovitija preventiva od testiranja?

Uz pitanje o zaraženom SARS-CoV-2 zanimljivo je i pitanje o preminulom od infekcije SARS-CoV-2. Ovdje je načelni odgovor jasan: Svatko tko je bolovao od drugih ozbiljnih bolesti i bio zaražen i preminuo, preminuo je od COVID-19 ako bi bez te infekcije, a s ostalim bolestima i dalje bio još neko vrijeme živ s pretpostavljenom kakvoćom života.

Sva mjerila na koncu sadrže to elementarno pravilo. Postoje razlike u procedurama proglašenja mrtvim i u utvrđivanju uzroka smrti u pojedinačnom slučaju što je zbog nedostataka specijalista i velikog broja umrlih često nemoguće, a i kad bi bilo moguće, vjerojatno bi bilo opasno. Pitanja čina identificiranja zaraženog i preminulog od zaraze samo su neka među zanimljivim pitanjima poput onog o cijelom pandemijskom obliku života.

- **Nije jasno jesmo li prije pandemije imali jedan oblik života, a sad drugi? Čini se kako sad imamo neke promjene u obliku života. No koje su to toliko korjenite promjene? Redovito pranje ruku? Opća higijena? Ne pretjerivanje s fizičkim kontaktom? Koliko smo dosad prali ruke kad nam to odjednom postaje novost?**

Možda promjene nisu toliko korjenite koliko se čine, koliko su možda trajne i nepovratne. Pod uvjetom kako će se pandemija, a kako Nacionalni stožer sluti, smanjivati oko 01/06/2020 to će predstavljati krizno prijelazno razdoblje u kojem će se vidjeti koliko je navika i rutina promijenjeno. Neke od njih mogle bi nam postati druga narav zauvijek, tim više jer opasnosti od sljedeće pandemije nisu manje jenjavanjem postojeće. Ne treba zanemariti niti učinke globalnog zatopljenja pa na koncu i moguću ekonomsku krizu i njezine učinke na način života. Moguće kako će u budućnosti barem ovim Korona-generacijama biti sasvim jasno što im je za činiti kad netko u nekom budućem stožeru podvikne – „Karantena!“ i ponašati će se sukladno bez relevantnih iznimaka.

- **Kako god bilo, nije nevjerojatno da će nam se promijeniti ne samo jezične igre, oblik života nego i slika svijeta (*Weltanschauung*). Kako je pandemija globalna pojava, vjerojatno će te promjene ići prema globalnoj jezičnoj igri i obliku života koji će tolerirati lokalne igre i oblike u onoj mjeri u kojoj s jedne strane ne koče globalne koji omogućuju brzo i učinkovito komuniciranje i djelovanje i u kojoj promoviraju lokalne specifičnosti koje to isto omogućuju na lokalnoj razini. Bit će to jezične igre i oblici života preživljavanja vrste.**

Više od rečenog, a temeljem trenutačnih činjenica i filozofsko-gramatičkih pravilnosti i iskustvenih napomena nije uputno filozofski govoriti. Moguće je završiti parafrazom dviju misli filozofije 20. st. O onom dijelu virusa o kojem se ne može govoriti, mora se šutjeti jer se taj dio virusa ionako pokazuje, a i kad bi virus i mogao govoriti, mi ga ne bismo mogli razumjeti (dakako, radi se o poznatim mjestima iz Wittgensteinovih djela). Zbog toga bi se filozofi trebali suzdržati suvišnih komentara i pametovanja o pandemiji i njezinim pojavama. Istina, ovdje sam pisao puno toga za nekoga tko misli kako je to nemoguće, ali vjerujem da sam vrlo malo pisao u duhu ozbiljne, tehničke i akademske filozofije, skoro ništa čak i u duhu popularne filozofije, a dominantno u duhu napomena laičkog zaljubljenika u kulturnu antropologiju.

COVID-19 FILOZOFIJA (drugi pokušaj)

Nastavljajući se na temu filozofije COVID-19 (Take one) u kojoj mirne duše možemo izbjeći povijesne i disciplinarne pristupe, a prihvatiti pristup putem oblika života i jezičnih igara, ovdje bih želio privući pažnju k mogućoj točnosti antropološkog pristupa COVID-19 filozofiji, štoviše pragmatičkog, ako ne i pragmatističkog, dakako, u najboljem duhu europskih pragmatističkih zamisli (Heraklita iz Efeza, Diogena iz Sinope koji je svakako svjetski prvak u sebe-izolaciji među filozofima, B. Pascala, La Rochefoucaulda, A. Baina (škotski filozof koji je postavio maksimum pragmatizma), Wittgensteina (pod utjecajem Jamesa), von Wright, Apela, Habermasa, itd.).

Oblik života je dakako oblik života pod ljudskim vidom i pod vidom ljudskog djelovanja. Tako je prvo pitanje ne Kantovo o tome što je čovjek (kao sažetak njegova 3 velika pitanja) nego Wittgensteinovo o tome što je ljudsko djelovanje ili činjenje. Njegov stav po tom pitanju ovdje nije presudan, ali za naglasiti je kako je isticao istovremeno automatizam ljudskog djelovanja, tj. djelovanje iz navike ili rutine (slijepo) i iznimno ljudsko djelovanje (genija u raznim područjima) kao primjere ljudske izvrsnosti (kojoj je i sam stremio). Ovdje ćemo se zadržati samo na pitanju ljudskog čina.

Prema klasičnom stajalištu (možda već i Aristotelovom) misli se kako ljudski čin ima tjelesni pokret i namjeru. To je stajalište dovedeno u pitanje nizom prigovora i različitih stajališta. Ono što je u ovoj situaciji zanimljivo nije samo što je ljudsko djelovanje ili čin nego i što nije ili što je ne-djelovanje. Primjerice biti što više kod kuće je ne-djelovanje u odnosu na bezrazložno napuštanje kuće. Zatim, nerad kod kuće je ne-djelovanje u odnosu na rad. Itd. Jedan od uvjeta ljudskog čina je prema nekim mišljenjima i sloboda izabrati drugačije do trenutka izbora (Austin), a ovdje je pitanje koliko su ljudi slobodni, jer u izolaciji, sebe-izolaciji ili karanteni nisu svojevrijedno nego spletom okolnosti. Također, ako čovjek recimo odlazi kupiti hranu, platiti račune i sl., onda nije slobodan činiti kako hoće nego treba izbjegavati tjelesni kontakt i držati udaljenost od 2m od drugih ljudi.

Pod okolnostima izolacije, smanjene mogućnosti kretanja javnim prostorima itd. postavlja se pitanje što je ljudski čin. Prostor slobode izbora svakako je sužen, kao i prostor fizičkih kretnji i prostor mogućih namjera. Unutar tog suženog prostora još uvijek postoji velik izbor mogućih čina. Primjerice, što činiti u izolaciji, što činiti pri nužnim izlascima u javnost, mogu li se opravdati ne nužni izlasci u javnost (poput pomaganja ugroženijima pri čemu korist od pomoći njima nadilazi vjerojatnu štetu sebi svojim bližnjima u izolaciji) itd.

Postavlja se i pitanje činjenja tzv. „presudnih radnika“, poput medicinskog osoblja, vatrogasaca, policajaca, zaposlenika Crvenog križa i pučkih kuhinja, zaposlenika u prodavaonicama i nužnim javnim službama itd. Njima se standardni način rutinskog čina promijenio primjerice zaštitom koju nose, tjelesnim radnjama koje čine, minimalnom komunikacijom itd. Podosta nov način standardnog postupanja je na djelu. Pogreške, propusti i nečinjenje kod takvih čina mogu imati dalekosežne posljedice jer su zaposlenici u tim djelatnostima u konstantnom kontaktu s mnogima.

„Diogen sjedi u svojoj bačvi“, Jean-Léon Gérôme (1860),
ulje na platnu (Wikipedia).

Za razliku od „presudnih radnika“ oni koji to nisu ili su djeca i umirovljenici mogu izvršiti drugačije vrste propusta, pogrešaka i nečinjenja. Primjerice, nepotrebni izlasci ljudi koji spadaju u rizičniju skupinu mogu nepotrebno opteretiti zdravstveni sustav ne samo svojom zarazom nego trajanjem liječenja i najviše zauzimanjem mjesta nekom zaraženom „presudnom radniku“. Među onima koji nisu „presudni radnici“ kovidioti su osobiti. O njima smo dovoljno rekli, ali pod vidom naravi ljudskog čina treba reći kako oni čine kao da su svi uvjeti ljudskog činjenja kao da ne vlada pandemija COVID-19. U tom smislu, njihov je cjelovit način djelovanja takav kao da pripada nekom drugom pred-pandemijskom obliku života. Na sličan su način i njihovi propusti i nečinjenja dio drugog načina života.

Ljudski čin je i dalje ljudski čin sa svojom strukturom koja sudjeluje u opisu i razumijevanju ljudskog djelovanja, ali su okolnosti i oblik života ljudskog čina drugačije. Vrijedi nov kontekst. No, možda su i neke presudne stvari promijenjene pod uvjetom kako svjedočimo promjeni oblika života. Primjerice, ljudi u pravilu znaju što čine bez da na to što čine obraćaju pažnju. Djeluju automatski, rutinski ili po navici. Drugim riječima, ne trebaju motriti sami sebe (npr. svoje ruke) ili biti eksplicitno svjesni čina i sebe kao činitelja kako bi znali što čine i da to čine baš oni, a ne netko drugi. U slučaju promjene oblika života ili paradigme rutine čini se potrebno je obraćati pažnju na to što činimo, podsjećati se i korigirati dok ne steknemo novu naviku kao dio promijenjenog oblika života.

Promjena načina rutinskog činjenja iziskuje ne samo dosta opreza i pažnje nego i ustrajnosti pri ispravnom ponavljanju što je jedno od mjerila navike. Ovdje se pridodaje i pojava odgovornosti za vlastito činjenje koje pod uvjetima pandemije ima nov opis. Individualna odgovornost se pod uvjetom pandemije puno neposrednije i brže prelijeva na društvenu, a samim time i neodgovornost. Neodgovornost pojedinačnog liječnika u nepandemijskim okolnostima sporo se posredno prelijeva na npr. cijelu bolnicu, ali u

pandemijskim okolnostima može se prekriti za 24 sata i zaustaviti kolektivno djelovanje sustava, primjerice cijele bolnice.

Kako god bilo, svjedočimo promjenama izvođenja rutinskih i svakodnevnih ljudskih čina. U nekoj mjeri to mijenja i ljudski oblik života, a time i pojam čovjeka. Je li ta promjena trenutačna ili trajna tek ostaje vidjeti.

O KORISNOSTI KORONE

- **Pandemija virusne infekcije novog i nepoznatog virusa koja donosi milijune zaraženih i desetke tisuća preminulih po definiciji uzrokuje samo štete. Zamisao o njezinim dobrobitima čini se u najmanju ruku nerazumnom, šašavom, ako ne i perverznom. Što bi se uopće moglo ubrojiti kao dobrobit?**

Za početak podijelimo potencijalne kandidate dobrobiti na globalne i lokalne, a zatim i na društvene i nedruštvene. Tako dobivamo složenu podjelu na globalne-društvene, globalne-nedruštvene, lokalne-društvene i lokalne nedruštvene (vidi tablicu).

DOBROBITI KORONE		(Ne)društvene dobrobiti	
		Društvene	Nedruštvene
(Ne)globalne dobrobiti	Globalne	Globalno-društvene	Globalno-nedruštvene
	Lokalne	Lokalno-društvene	Lokalno-nedruštvene

Tablica podjele dobrobiti od COVID-19 (uradak autora).

Prepuštajući razmišljanje i istraživanje mnogih i različitih vrsta dobrobiti od Korone čitatelju, spomenimo se samo nekih podosta očitih i upečatljivih. Zsigurno je neka globalno-društvena dobrobit spontana organizacija mladih u brizi za starije i/ili sve infekciji podložnije sugrađane, a koja u vremenu pr. K. (pr. K. = prije Korone) nije postojala kao oblik izražene međugeneracijske solidarnosti. U nekoj mjeri ta je briga globalna, iako je u nekim državama izraženija nego u drugim (no čini se kako je kod prvih djelovala kao poticaj iste prakse kod drugih) pa je dijelom i lokalna. Bez osobite provjere, a što će se tek trebati dokazati mjerenjima u vremenu po. K. (po. K. = poslije Korone), zasad se čini kako se kretanje zračnih masa na Zemlji oporavlja kao i ozonski omotač. Čak se navodno i vibracija Zemlje smanjila. Životinje se vraćaju u urbana područja koja su u karanteni pa nema ljudi ni prometa. Satelitske snimke Kine i Europe to zasad sugeriraju. To, ako je točno, bila bi globalno-nedruštvena dobrobit.

Lokalno-društvene dobrobiti variraju od države do države i od kulture do kulture. Hrvatska je ovdje još jednom osobito privlačna. 20 godina sve se moralo raditi offline, a u zadnjih 20 dana sve se za čudo Božje odjednom može online. Ako načulite uši, čut ćete lupče pečata kako kroz škrgut zubi na društvenim mrežama proklinju Koronu. Konačno, lokalno-nedruštvene dobrobiti svode se na lokalne pojave globalnih dobrobiti. Fotografija trave koja je izbila među uličnim kamenim pločama pred Kneževim dvorom u

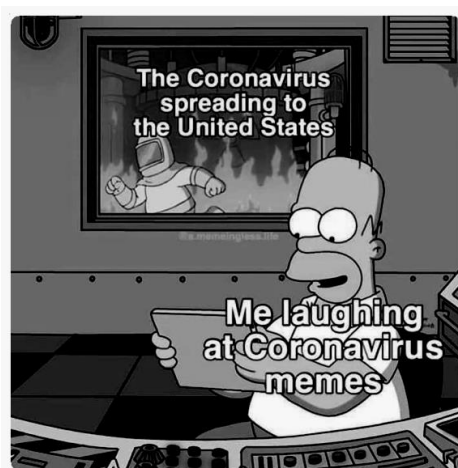
Dubrovniku lokalna je dobrobit pa ne bi bilo čudno da se jednog jutra oglasi i zvuk kosilice za travu kao antipod plastu sijena postavljenom davno u Dubrovniku, a nedavno u Rijeci.

CRNI HUMOR

Što se crnog humora tiče, njemu smo se okrenuli nakon što smo se iz super-opasne situacije pandemije, potresa, požara, snježnih mećava, zagađenog zraka itd. vratili u *samo-opasnu* situaciju pandemije kao neku vrstu normalnosti. Tako se crni humor na svjetskoj i lokalnoj razini nije pojavljivao u istim vremenskim razdobljima razvoja pandemije. No za ove prilike i na koncu konca u vrlo kasnoj napomeni dotaknimo se i te teme bez previše teorije crnog humora i tek s nekoliko potencijalno bezvremenskih šala.

Preuzeto s društvene mreže (Twitter, autor nepoznat).

Preuzeto s društvene mreže (Twitter, autor nepoznat).

Loša reakcija SAD-a na širenje COVID-19 (uradak autora).

Preuzeto i prepjevano s društvene mreže (Facebook, autor nepoznat).

Prerađen post s društvene mreže
(Twitter, autor nepoznat).

Preuzeto s društvene mreže
(Facebook, autor nepoznat).

Preuzeto i preporučeno s društvene mreže (Twitter, autor nepoznat).

VIRUS USKRS

Dominantna pandemija uspjela je zasjeniti niz paralelnih tragičnih događaja koji je čudan i bez njezine sjene, redom: pad meteorita, niz od više od 70 potresa, požari, snježno nevrijeme i ekstremno zagađenje atmosfere česticama pustinjske prašine s istoka. Kako je pisano: „Doček Godzille u Zagrebu“.

Nakon velikih pandemijskih žarišta u Kini na Bliskom istoku, zatim u Europi, pa u Sjevernoj Americi itd. virus čini zemaljski krug zarazom opisujući ga uglavnom krivudavom linijom s istoka na zapad i sa zapada nazad k istoku. Postepeno se čini kako u starim žarištima jenjava dok u novima buktu. I tako se samo smjenjuju žarište za žarištem. Pandemija pulsira poput žile. Možda će konačno splasnuti i nestati čudesno kako se i pojavila.

Post s društvene mreže (Facebook, autor nepoznat).

Što će ostaviti za sobom? Vrli novi svijet? Bolji svijet? Solidarniji svijet? Ako je vjerovati ponašanju država tijekom krize, onda bi se nakon pandemije sve moglo dobrim dijelom vratiti na staro. Možda s malo više opreza. Ostavit će prazninu negacije, čina odbijanja. Zemlju bez zaraze. Zemlju s naoko nestalim virusom.

Šale na račun Posljednje večere (Facebook, autori nepoznati).

Jedina radosna vijest (ovog 12/04/2020) u tom virusa-lišenom svijetu je točno to: štetnog više nema. Ono čega ima doslovno je ispražnjenost od pandemije, karantene, usamljenosti, zabrane dodira, simptoma, zaraze, muke, bolesti i masovne smrti bez poštenog pogreba. Jedina pozitivna vijest u tom novom svijetu jest da više nema negativnih vijesti. Ili se to samo čini. Je li taj trenutak olakšanja jedina novost?

Više ne treba sve raditi online iz svojih malih sobičaka, ukletih izbi. Ne treba više opremljen zaštitnim sredstvima odlaziti u najjednostavniju kupovinu i zatim provoditi vrijeme u čišćenju odjeće, obuće, sebe i kupljene robe. Više ne treba druge gledati bez previše priče s neprirodne udaljenosti bez i primisli na dodir.

Postovi o Uskrsu s društvene mreže (Facebook, autori nepoznat).

I odjednom nam sine. Napokon se možemo vratiti na staro! Možemo li? Je li to radosna vijest? Je li stari čovjek preživio? Ili će tu ti tamo zbog neopreznosti ponovno buknući gdje koja mala epidemija koja će nas držati napetima i uvjeravati nas kako se možda ipak ne možemo vratiti na staro? Kako se možemo samo okrenuti novom.

Post s društvene mreže (Facebook, autor nepoznat).

- **Koje je to točno novo kojem se možemo okrenuti? Je li to nov čovjek s novim higijenskim navikama? Nov čovjek koji se prije svakog turističkog obilaska par kilometara udaljenog mjestašca testira i provjerava kao da odlazi u najozloglašeniji dio afričke ili amazonske prašume ili u Zemljinu orbitu ili na Mars? Čovjek ili *onaj koji je stalno na oprezu*, kao čovjek prije otkrića paljenja vatre, postaje druga narav i kultura ili neka prastara prije 300.000 godina koja je ponovno ušla u modu? Je li to radosna vijest koju smo čekali? Kojoj s nevjericom i sumnjom pristupamo? Guramo li prste u njezine rane? Je li to sve čemu se možemo nadati? Tome da smo preživjeli kao jedinom pandemijskom spasenju?**

Sve prestaje biti offline i postaje online (Facebook, autor nepoznat).

MONOTONIJA IZOLACIJE (prvi pokušaj)

Osamiti se od drugih moguće je slobodno i prisilno. Karantena je oblik prisilne osame. Razlikuje se od slobodne pri kojoj se pojedinac iz posebnih razloga osamljuje. Slobodno osamljivanje može biti kratkotrajno kao kod nekih umjetnika, ali i doživotno kao kod nekih redovnica i redovnika.

Biti osamljen uz bliskost drugih i bez nje razlikuje se otprilike koliko i biti na pustom otoku i biti u karanteni zbog bolesti. Neke su osamljenosti specifične za neke skupine kao primjerice osamljivanje kod obiteljskog nasilja, gubitka supružnika, naviknutosti na samački život, nezaposlenosti, starosti, samo-izoliranosti adolescenata i sl. Neke su univerzalne i presijecaju mnoge i raznolike skupine.

Šala na račun važnih datuma tijekom samoizolacije i karantene (Twitter, autor nepoznat).

Ukratko, biti osamljen kad u blizini nema drugih razlikuje se od biti osamljen kad u blizini ima drugih. Osamljen u blizini drugih može se biti u uobičajenim okolnostima (gubitak

drugog), dobi (adolescencija, starost), navikom (samački život, redovnički život), poremećajem (introvertnost, asocijalnost), kaznom (zatvor, samica), ali zaštitom od zaraze (karantena).

- **Karantena i sebe-odvajanje (*samo-izolacija*) je osamljenost koja je iznenadna, prisilna, pri kojoj u blizini ima drugih u istom stanju s kojima nemamo fizičkog kontakta i kojoj ne znamo razvoj, trajanje i kraj. Ta svojstva karantenu čine različitom od ostalih vrsta osamljivanja, a poteškoće koje se javljaju pri njoj specifičnima.**

Učinci karantene mogu biti tjelesni i psihički. Pojavljuju se gubitak ili dobitak tjelesne težine, gubitak kose, usamljenost, osjećaj manje vrijednosti, tuga, žalost, agresivnost prema bližnjima i ostalima ako se s njima ili blizu njih dijeli prostor, promjene u ciklusu spavanja, halucinacije itd. Prema nekim istraživanjima (psihologinja J. Holt-Lunstad) usamljenost za 26%, društvena izolacija za 29%, a samački život za 32% povećavaju rizik od prerane smrti.

Sprdnja na račun rada na daljinu (Twitter, autor nepoznat).

Mnoge od učinaka karantene moguće je prevenirati aktivnošću, svakodnevnim komuniciranjem s drugima sredstvima koja neće ugroziti zdravlje, bavljenjem redovitim aktivnostima u stalnom ritmu i tempu, postizanjem nekih napredaka (npr. u tjelesnoj aktivnosti) i bavljenjem kreativnim aktivnostima. Prema savjetu psihijataru i kliničkih psihologa najgore je neredovito obavljati aktivnosti ili prekidati s njima jer se tad mogu naglo pojaviti razni negativni fizički i psihički učinci izolacije.

Možda posebno mjesto među učincima izolacije ima monotonija. Monotonija je nešto što nam je teško padalo pr. K. (= prije Korone) i nastojali smo ju izbjegavati. No tijekom izolacije monotonost redovitih aktivnosti je dobra jer se time održava ritam radnog dana.

Ipak, možda ta monotonija može također početi teško padati tijekom izolacije i nju želimo i nastojimo izbjeći.

Ovdje ne treba pretjerivati jer iako je predložak isti prije i za vrijeme izolacije, tj. rutina + odmak od rutine, taj predložak nije isti pr. K., za vrijeme izolacije i na koncu konca po. K., tj. nakon završetka izolacije. Monotonija u doba Korone i monotonija u doba ne-Korone dvije su različite monotonije uzrokovane dvjema različitim izolacijama.

Nasuprot monotoniji svih u izolaciji nužni ili bitni radnici (engl. *essential worker*) doživljavaju konstantan stres i to ponovno dvije vrste; jednu vrstu na poslu, a drugu kod kuće jer biti zaražen i zaraziti nisu isto.

Dakao, nisu svi bitni radnici *offline*. Naime, neki su i *online*. Većina velikih vođa sindikata tvrdi kako su učitelji i nastavnici također nužni radnici. Ovdje je na djelu dvostruka igra monotonije i stresa. Naime nužni *online* radnici s jedne strane doživljavaju napetost monotonija onih koji su izolirani, a s druge strane doživljavaju napetost stresova onih koji su nužni *offline* radnici.

Time je njihova pozicija ne dvostruko lakša kako se na prvi pogled čini jer rade nužan posao, ali *online* nego je dvostruko teža jer rade nužan posao *online*. Istovremeno trpe sve nedostatke monotonije izolacije i stresa izolacije i nemaju nikakve dobrobiti od njih.

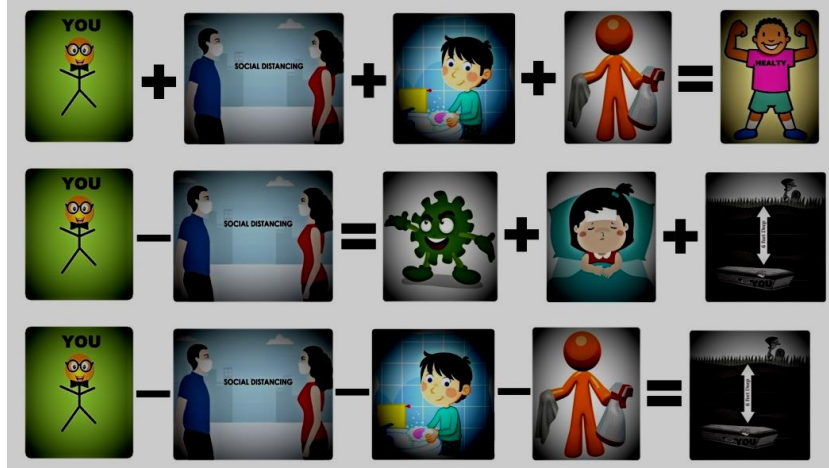
Drugim riječima, nužni *offline* radnik je pod dvostrukim stresom jer se može zaraziti kad radi i prenijeti zarazu kad ne radi.

Ne nužni i *online* i *offline* radnik je pod dvostrukom monotonijom jer nema posla ili je na minimalcu ili je dobio otkaz i osuđen je na izolaciju. Tim slijedom možda bi nužni *online* radnik bil istovremeno i pod dvostrukim stresom jer radi, a može se zaraziti kad ne radi i pod dvostrukom monotonijom jer mora raditi i mora raditi iz izolacije.⁴

⁴ Ako se obavljaju samo nužni poslovi, rade samo nužni radnici, ljudi kupuju samo nužne stvari i pritom nam je gospodarstvo u nezapamćenoj krizi, postavlja se pitanje na čemu počiva gospodarstvo? Hoće li nužni radnici opstati dovoljno dugo nakon Korona-krize da se njihova stručnost, rad, uvjeti, učinak i plaća postave u nužan odnos prema ne nužnim radnicima? A što je s ne nužnim radnicima? Najlakše je u nebesa dizati liječnike, sestre, medicinsko osoblje, policajce, vojnike, vatrogasce, prodavačice i vozače. Tko misli na tisuće ljudi u apstinencijskoj krizi, na rubu sloma ili nečeg goreg jer već mjesecima nisu bili u muzeju, na predstavi, operi, baletu, koncertu, izložbi, predstavljanju knjige ili barem osrednjoj tribini? Za razliku od nužnih, za ovu priliku primarnih, političari, kvazi-državnici, suci odvjetnici, javni bilježnici, nacionalni i lokalni birokrati i koruptokrati nisu čak niti nužni, oni su se pokazali doslovno sekundarnima, poput sirovine. Štoviše, često su i suvišni jer proizvode više štete nego koriste, sad iz neznanja, osjećaja veličine, nedostatka prisutnosti u medijima ili jednostavne ljudske gluposti kako vam drago.

ŠKOLA ZA ŽIVOT

Primjer predivne međupredmetne teme
prirode i društva, matematike, engleskog
i domaćinstva za online nastavnicu.

Crni humor na račun online međupredmetne nastave (uradak autora).

MONOTONIJA IZOLACIJE (drugi pokušaj)

Kako sam napisao prije 2 mjeseca, pardon 2 tjedna monotonija pandemijske izolacije u stanu ili kući ima sasvim drugu pojmovnu gramatiku za razliku od nepandemijske. Uostalom, *in-house* (sebe)izolacija, kako kaže korona-vic, izvrsna je stvar, jer zamislimo bolest zbog koje bismo morali biti izolirani u prirodi (*outdoors self-isolation*). Što, svatko bi u krošnji visio sa svoje grane i ne bi bilo prelaska s grane na granu, a za prijelaz s krošnje na krošnju trebala bi *L-propusnica* (*lisna-propusnica* za razliku od e-propusnice). Pred-pandemijska monotonija, pandemijska i post-pandemijska su 3 različite monotonije, s time kako još ne znamo hoće li 3. biti ista ili različita od 1. Različite monotonije impliciraju različita u razbijanja monotonije. 2. monotonija vrlo je dominantna, a sredstva njezinog razbijanja vrlo su ograničena, dok 1. i 3. nisu toliko dominantne i sredstva za njihovo razbijanje su podosta raznolika. Legitimne načine razbijanja pandemijske monotonije već smo spominjali, ali spominjali smo i nelegitimne za koje su zaslužni uglavnom kovidioti. Ipak, njihov utjecaj na trajanje pandemije može biti presudan.

U nekim državama svijeta izolacije, zatvaranja, zabrane izlaska i kretanja, tj. razni stupnjevi karantene, bili su na snazi više ili manje i vidjelo se kako se većina uglavnom ne drži pravila. Krajnosti su Italija u kojoj je u jednom trenutku čak 60% građana kršilo (vidno zakašnjelu) karantenu i Švedska u kojoj se preko 80% građana drži vrlo blagih pravila izolacije. Hrvatska je u situaciji stabilizacije pandemije. To znači kako se s povećanjem broja zaraženih, bolesnih i liječenih prenapreže zdravstveni sustav. Hoće li dosegnuti pucanje ili će se opušnati i napinjati dok se sasvim ne opusti dobrim dijelom ovisi o učinku kovidioti.

Netko je na društvenoj mreži napisao „Pusti, dobro je dok je pandemija na liniji Istra-Međimurje. Čekaj kad prijeđe u Slavoniju i Dalmaciju. Tad će nastati nered. O službenim osobama koje su istovremeno i kovidioti već smo govorili (liječnici, svećenici, župani, načelnici stožera civilne zaštite i sl.), ali o običnim građanima ne. Prije tjedan dana u Zagrebu je uhvaćena zaražena osoba koja se kroz kvart išla malo prošetati do svojih roditelja. Dan kasnije utvrđeno je kako je pandemija izbila u staračkom domu u Splitu (10 novozaraženih).

Iznenadni prekid monotonijske izolacije u Zapruđu (uradak autora).

Ravnatelj doma, inače HDZ-ov bivši gradonačelnik Omiša i saborski zastupnik, izjavio je „Malo je to eskaliralo.“ (to je Dunning-Kruger učinak, tj. onaj kad su nekompetentni ljudi toliko nekompetentni da ne mogu shvatiti čak niti to da su nekompetentni, a što je posljedica desetljeća negativne selekcije).

Ako eskalirati (prva uporaba 1944. engl. *escalate*, od *escalator*, prva uporaba 1900.) znači naglo se povećati, narasti, skočiti u vrijednosti čega i sl. nije jasno kako nešto može malo eskalirati, ali tako je to kod nas. Dovoljno je da se svakog dana negdje u RH pojavi po jedan kovidiot koji tog dana zarazi 4-5 osoba. U roku od samo par dana taj broj se može povećati

na 40-50. Svi ostali, a koji se drže pravila izolacije pa bilo njih i 90% ne mogu nadjačati super-djelotvorno širenje zaraze od strane kovidiota pa bilo njih i samo 10% jer takva je narav širenja zaraze.

Ukratko, nelegitimni načini razbijanja pandemijske monotonije pandemiju doslovno čine rasprostranjenijom i dugotrajnijom. Svaki dan dulje u izolaciji doslovno se može zahvaliti svakom kovidiotu koji tu izolaciju krši. Iako za kovidiotizam nema opravdanja jer se radi o eskalaciji osobne neodgovornosti za sebe i druge, ipak treba opisati mehanizam. Naime, monotonija je ponavljanje stalno iste prakse, ovdje izolacijske. S vremenom čovjek prirodno pretpostavlja kako takvo ponavljanje mora imati nekog učinka i kako je proporcionalno umišljenom učinku tu praksu moguće kršiti bez posljedica što je pogrešna pretpostavka, smrtno pogrešna, s imenom i prezimenom.

PANDEMIJA PROPUSTA

Danas 14/04/2020. ili 40 dana od prvozaraženog u Hrvatskoj nismo puno bliže znanju o virusu, bolesti, liječenju, a najmanje cjepivu. Ne znamo niti kako se novi soj pojavio. Je li postojao na tržnici u Wuhanu gdje su se ljudi zarazili (većina izvješća) ili su ga zaraženi donijeli na tržnicu gdje se mogao lakše i brže širiti (manjina izvješća). Dakle, izvorni prijenos na ljude ostaje zasad nepoznat, a kako su se Kinezi i ovaj put pokazali skloni zataškavanju, moguće kako nikad neće biti otkriven.

Kineska sklonost zataškavanju proteže se i dalje. Sumnje u broj zaraženih, oboljelih, izliječenih i preminulih plijene pažnju stručnjaka. Neki mediji, iako uglavnom američki i skloni SAD-u pišu o 840.000 zatvorenih fiksnih telefonskih linija u Kini u posljednja 3 mjeseca i pitaju se kamo su svi ti ljudi otišli? (Foreign Policy, Bloomberg i dr.) Postavlja se pitanje – jesu li Kinezi cijeli grad stavili u karantenu kako bi zaštitili zdravlje ili prikrili razmjere tad još epidemije?

Zatim se virus raširio Dalekim istokom i Azijom. Ipak, pojava u Italiji čini se direktno je povezana sa žarištem u Wuhanu u Kini. Kineski par iz Wuhana 23/01/2020 sletio je u zrakoplovnu luku u Milanu i zatim putovao do Verone, Parme i na koncu do Rima 28/01/2020. 31/01/2020 u Rimu potvrđeno je da su zaraženi sa SARS-CoV-2. 06/02/2020 prvi Talijan koji se vratio iz Wuhana također je donio bolest u Italiju. Neorganizirano djelovanje Talijana i skoro mjesec dana do ozbiljnih mjera karantene dovelo je do više od 100.000 zaraženih i više od 15.000 preminulih.

Kasnije se virus proširio ostalim državama Europe pri čemu su najgore zahvaćene Španjolska i Francuska napose prema broju preminulih. Zasad se još gorom situacijom može držati ona u SAD-u koji ima preko 400.000 zaraženih pri čemu nije jasno kako misle obuzdati pandemiju.⁵ Stanje se pogoršava na području Rusije, Turske i Bliskog istoka s jedne strane i Indokine i Australije s druge strane. Potencijalna žarišta u Južnoj Americi, Indiji i Africi tek se očekuju.

⁵ Američki državni menadžment ove krizne situacije mogao bi dovesti do preispitivanja kandidature u čistom predsjedničkom sustavu demokratske vladavine na način prethodne kontrole kandidata. Postupci američkog predsjednika od siječnja do travnja 2020. nisu loš krizni menadžment nego graniče s ludošću.

- U globalnoj zbrci fascinantna je niz propusta počevši od Kine, preko Irana i Italije pa do Europe, SAD-a i kako stvari stoje cijele Sjeverne Amerike. Postojanje solidnih zdravstvenih sustava, dobrih praksi i solidnih mjera kao i njihovo pridržavanje u svim područjima najvećih propusta, poput Japana, Singapura i Hong Konga u Aziji, ili Hrvatske i Njemačke u Europi itd. očito nikome nisu bili dovoljni kako bi ih oponašali u mjeri u kojoj im je to moguće, iako su svi imali sasvim dovoljno vremena i sredstava na raspolaganju. Raznolike mjere očito daju raznolike rezultate, ali ono što se primjećuje jest kako na koncu svi prije ili kasnije dospiju do nekog stupnja izolacije koji sprječava pojavu situacije nemogućnosti odgovora zdravstvenog sustava koliko god on bio učinkovit u nepandemjskim okolnostima.

KAKO POSTUPA VELIKI VOĐA	
2018 Trump smanjuje broj istraživanja CDC-a s 47 na 17	04/03 „Ljudima će biti bolje samo od sebe. Čak i mogu raditi.“
2019 Trump odbija istraživanje CDC-a u Kini	05/03 „Nikad nisam rekao da bolesni trebaju ići na posao.“
2020 (03/01) Trump odbija izvješće tajne službe o virusu	06/03 „Radimo izvrstan posao održavajući mali broj zaraženih.“
08/01 Prvo upozorenje CDC-a (Trump igra golf)	08/03 „Imamo izvrstan plan za borbu protiv Korona virusa.“
20/01 Prvi slučaj COVID-19 u SAD-u (Igra golf.)	13/03 Proglašava opće stanje pripravnosti.
22/01 „Sve je pod kontrolom.“ (I dalje igra golf.)	17/03 „Ovo je pandemija. Osjećao sam da je pandemija prije nego što se pojavila.“
02/02 „Spriječili smo prijenos virusa iz Kine.“	25/03 3,3 milijuna Amerikanaca na burzi.
24/02 „Virus je pod nadzorom. Burze stoje dobro.“	02/04 6,6 milijuna Amerikanaca na burzi.
25/02 „CDC radi izvrstan posao.“ (Igra golf.)	06/04 SAD: 356.414 zaraženih, 10.490 preminulih (20:21 CET).
25/02 „Problem će nestati. Blizu smo cjepiva.“	
26/02 „15 slučajeva zaraze uskoro će biti na nuli.“	
26/02 „Ovo je gripa. Vrlo slično gripi.“	
27/02 „Dogodit će se čudo, nestat će samo od sebe.“	
02/03 „Puno zanimljivih stvari se zbiva.“	

Popis propusta Predsjednika SAD-a Trumpa (popis je napravio basist grupe SNFU na društvenoj mreži Twitter, a ovdje donosim prijevod središnjih mjesta).

Svijet se pokazao ne kao *globalno selo* nego prije kao *globalna selendra* u kojoj glava svake selske kuće duboko i predano vjeruje kako je glavešina sela, kako zna najbolje i kako je nemoguće da je bilo tko bolji što pridonosi slici o globalnom neredu kao jedinoj globalnoj pojavi slavljene globalizacije. Naime, kad je potrebno djelovati globalno velika je većina nevoljna i/ili nesposobna.⁶

⁶ Čitajući ozbiljnije kritičare (*nomina sunt odiosa*) NKS-a (Nacionalnog kriznog stožera) i imam čudan dojam. Prvo, čini mi se kako se većina ne drži svoje uske specijalizacije nego pružaju opće medicinske, društvene pa čak i gospodarske procjene. Drugo, prigovori im nisu precizni i usmjereni na ono što drže slabim mjestima u modelu i praksi NKS-a. Treće, posljednje, ali ne i najmanje važno, čini mi se kako se osjeti neki žal za time što nisu bliže uključeni, a možda su i malo jalni na uspjehu u kojem nemaju neposrednog udjela. Možda bi NKS trebao oformiti neko online tijelo kritičara koji bi ne na pučkoj nego na stručnoj razini upućivalo kritike NKS-u i time pridonijelo opravdanosti i preciznosti postupanja. Nisam siguran je li nepostojanje takvog tijela propust NKS-a.

ŠTEFA KOVIDEK U RALJAMA ŽIVOTA

Bok! Ja sam Štefa. Kad sam bila mala mama i tata su mi pričali kako im je bilo na putovanjima, ali nisam im vjerovala. Desetljećima sam se igrala samo sa životinjama. Neki dan, a to je i razlog zašto vam pišem, dok sam kao i godinama prije subotom s mamom i tatom razgledavala kvartovski plac sasvim slučajno ukazala mi se prilika. Odjednom sve se zacrnilo. Pomislila sam to je kraj. Postalo je vruće. Mislila sam da sam u paklu.

No odjednom sam shvatila kako se nalazim u čudnoj šumi. Nisam se ni okrenula, a prošla sam kroz ogroman otvor iz kojeg je dopirala užasna buka. Zatim sam nekom nevidljivom silom uvučena kroz razne čudesne tunele sve do nekih malih loptica. One su bile dobre i primile su me k sebi kad su vidjele kako sam usamljena i tužna. Zatim sam shvatila da se mogu razmnožiti među njima i tako su počela moja čudesna putovanja raznim zemljama, kulturama, kontinentima i civilizacijama.

Korona virus uhvaćen u stanu (uradak autora).

Neki mi se javljaju čak iz Amerike i kažu mi kako se svi nalazimo na nekoj ogromnoj kugli koja se okreće oko sebe i oko nekog velikog svjetla koje je užasno daleko, ali kako ipak planiraju putovanje u ta prostranstva. Ne znam baš. Oni su mladi i ne znaju kakvi sve užasi vrebaju u ovom surovom svijetu.

Zasad planiram otputovati u neke dijelove Amerike jer sam čula kako nas tamo jako toplo primaju. Naime, u Kini, Koreji i Japanu je bilo strašno. Svi su nas mrzili i željeli su nas uništiti. Na Bliskom istoku je bilo tako-tako. Europa je super, ali je dosadna. Pun mi je kufer pizze, špageta i sosa od rajčice.

Tako da sam stavila cvijeće u kosu i kupila kartu za San Francisco. Nadam se kako ćemo tamo biti toplo primljeni kako se i priča. Samo se moram paziti presjedanja u New Yorku jer vele da su nas i tamo počeli mrziti. Inače ja sam korona virus imena SARS-CoV-2.

OD PANIKOSA DO DEMOSA

Započeli smo s *Panom*. Panika se pojavila na početku epidemije, zatim pri širenju i proglašenju pandemije, pa pri prvozaraženom i na koncu pri prvom preminulom. Novija ozbiljnija panika pojavila se u svezi s nošenjem zaštitnih maski povezanih s mogućnošću da infekcija nije prenosiva samo kapljično nego i zračno ili zrakom.

Razlika se sastoji u tome da su pri prvoj prenosivosti čestice preteške i padaju na tlo ili površinu, a pri drugoj su dovoljno lake da mogu biti nošene zrakom. Opaska o tome kako to ne znamo je točna, ali da je SARS-CoV-2 prenosiv zrakom broj zaraženih samo u Europi mora bi biti najmanje 10 puta veći, a i broj preminulih.

Kako za tako nešto nema pouzdanog dokaza, čini se da se prenosi samo kapljično. Uostalom, vjerojatno bi barem nekoj državi palo na pamet izdati upozorenja ne za kapljično prenosive nego za zrakom prenosive uzročnike što je toliko jasno da jasnije ne može biti.

Na koncu konca, svi masko-paničari, a koji nisu dio medicinskog osoblja, zaposlenih u presudnim djelatnostima ili s drugim respiratornim bolestima i/ili simptomima, trebaju znati kako je u slučaju zračnog prijenosa potpuno kičasto i smiješno imati masku, a uz nju ne i naočale koje prijanjaju, štoviše cijelo odijelo i izvor čistog zraka koje ih jedino štiti pod uvjetom da je dakako ispravno i nosi ga se prema pravilima. Ukratko, njima čini se nisu sve maske na broju.

Kako smo rekli, započeli smo s *Panom* pa se nekako čini jednostavnim da završimo s *demosom* kao drugim dijelom pandemije.

- **Radi se o ljudima jer pandemija je sveljudska i odnosi se na sve ljude kao ljude. Ne mari za dob, spol, boju kože, nacionalnost, političko ili religijsko uvjerenje, tjelesno ili mentalno zdravlje, mjesto stanovanja, bogatstvo, dohodak *per capita*, zdravstveni sustav, ne mari ni za što. Napada cijelu vrstu kao vrstu i ljude ukoliko su ljudi. Virus jedino to zanima. Ako ste mačka ili pas, onda ništa. Ako ste čovjek, onda super. Neka tulum počne. Dakle, u pitanju su ljudi, demos ili cijela vrsta anatomski modernog čovjeka.**

Ako je rečeno točno, što možda nije u potpunosti jer postoje fine iako zanemarive razlike, onda se čini razumnim da čovjek na pandemiju odgovara kao čovjek, a ljudi kao svi. Odgovor čovjeka kao primjerice mladog ili starog, žene ili muškarca, iako ima nekog udjela ako virus napada više jedne nego druge, načelno nema globalnog utjecaja jer ne napada samo jedne, a druge ne.

Komentar fotografije izgradnje Spomenika domovini u vrijeme Korone i Velikog potresa 2020.

Odgovor čovjeka kao čovjeka jedino je što ima smisla. Ako nešto činim, onda to činim kao čovjek, ljudsko biće, pripadnik vrste *Homo sapiens sapiens*. Također, ako to činimo kao ljudi, onda to činimo ne kao neki ljudi, dio vrste, neka skupina nego kao svi ljudi. Što ljudskiji i globalniji odgovor na globalnu prijetnju, to je i globalnost učinka veća. Poražavajući i ponižavajući primjer je onaj građana EU. Građanin EU nije odgovorio kao čovjek, nego kao Nijemac, Talijan, Hrvat, Mađar, Austrijanac, Francuz, Poljak itd. sa svojim različitim kulturama, zdravstvenim sustavima itd. Građani EU nisu odgovorili kao svi ljudi nego kao neki; jedni ovako, drugi onako, a treći slabo do nikako.

Vjerojatno se barem dio problema razvoja globalnog žarišta pandemije u EU mogao izbjeći djelotvornim, brzim i jedinstvenijim postupanjem na razini cijele EU, tj. barem do granica koje se štite. U odnosu na stvarne postupke to nikad nećemo znati jer to nikad nije učinjeno. Sličan model mogao se proširiti i preko granica jer su arbitrarne i virusu strane. On poznaje druge granice; primjerice visoke slabo naseljene planine ili velika jezera i mora. Očito je preko njih širenje bilo sporije ili barem kanalizirano transportom ljudi i roba.

Kako god bilo dospjeli smo blizu vrhuncu pandemije i podosta kriznom razdoblju koje se igrom slučaja poklopilo s vremenom Uskrsa i nizom propusta koji podosta doprinose povećanju kriznog stanja i opterećivanju i onako ne previše održivog zdravstvenog sustava (koliko je održiv zorno su pokazale zgrade bolnica tijekom potresa). Ovo dosad je bio uvod i vrhunac koji će odlučiti puno učinaka, ali svi će na koncu konca imati jedan dominantan su-uzrok – ljudsko djelovanje pojedinog čovjeka, svakog od nas samog za sebe slobodno i odgovorno prema sebi i prema drugima.

Moguće je kako će nas ova pandemija usmjeriti prema razumijevanju sebe prije svega kao ljudskog bića i pripadnika vrste anatomski modernog čovjeka. Moguće je kako će novi kozmopolitizam biti tumačen ne iz romantičnih zamisli o sveljudskom zajedništvu, srodstvu, bratstvu, sestrinstvu i solidarnosti ili iz nedjelotvornih zamisli o ljudskim pravima i pravu na preživljavanje nego prije iz apokaliptičnih zamisli o vlastitom izumiranju, kako na razini vrste tako i na razini pojedinca; svakog od nas ponaosob.

Moguće je, ali ne čini se previše vjerojatnim. Stostruko gore pandemije smo preživjeli uz stostruko veće žrtve pa ništa nismo naučili. Zašto bi sad bilo drugačije? Jer je svijet drugačiji? Jer je čovjek drugačiji? Potvrdom odgovoru moguće je naći dokaz kao i iglu u plastu sijena. I to je jedina indicija u prilog umjerenom ili razboritom pesimizmu jer nema tih dobrih djela tisuća koja će ostati nekažnjena glupošću jednog jedinog, a pandemija infektivne bolesti je najbolji model koji pokazuje tako nešto.

Preuzeto s društvene mreže (Facebook, autor nepoznat).

Tisuće su vrsta na Zemlji izumrle prije nas, neke vjerojatno u tisuću puta užasnijim, bolnijim i tragičnijim sunovratima. Danas hodamo po ostacima njihovih leševa i uskoro bi neka druga vrsta mogla hodati po našim ne znajući baš ništa o našoj predivnoj civilizaciji, kulturi i demokraciji jer od nje možda jednog lijepog sunčanog proljetnog jutra neće ostati niti kamen na kamenu, ali kako stvari stoje to neće biti niti danas, ni sutra, ni prekosutra.

Nigdje nije zapisano kako će patnje, koliko god tragične bile, biti ovako globalno malene, blage i kratkotrajne u usporedbi s usporedivima iz prošlosti. U budućnosti, vjerojatno nas čekaju patnje na razini *Crne kuge* jer tko zna što sve vreba u ledu koji se topi nakon desetaka tisuća godina, u šišmišima i čudima džungle. Dobra stvar u svemu tome je što smo čak i tako nešto već nekoliko puta preživjeli. A i ako otiđemo, otiđimo s osmjehom „on na licu mom, ja bez lica svog“.⁷

⁷ Završimo s time kako je ovo bila podosta osobna priča o pandemiji s možda i previše naših purgerskih tema koje bi u budućnosti mogle biti globalno zanimljive. Na koncu konca i sve u svemu, ali ne i *na kraju dana*, malo se glavnih gradova svijeta *U doba Korone* moglo pohvaliti istovremenim padom meteorita,

POSTSKRIPT

POLITIZACIJA KOVIDIOTIZMA

Tri mjeseca nakon 10/04/2020, točnije 10/07/2020, slutnje izvornog teksta mahom su se potvrdile, no bilo je i iznimaka napose u smislu što se kovidiotizam proširio s opće populacije i određenih struka na političare, napose one za koje u početku nije bilo ničega osim slutnji kako se kovidiotiziraju. Krenimo od tema s konca prema onima s početka izvornog eseja.⁸

Za početak, recimo kako se u sjeveroistočnim dijelovima Kine pojavila *Bubonska kuga* ili *Crna smrt*. S epidemijama kuge imamo iskustva, a prevencija, profilaksa i liječenje su poznati tako da ne bismo trebali previše paničariti osim možda vidjeti koliko je štakora po štakornjacima urbanih središta gradova Hrvatske.

Izbor zaštitne maske za izlazak (uradak autora).

No evo slutnje koja se nije potvrdila, tj. one koja kaže kako je niz događaja u radu Nacionalnog stožera tijekom karantene samo niz pogrešaka, a ne niz indicija koje vode k predlošku politizacije koja je tako u početku bila latentna i slabo percipirana zbog panike, a kako se situacija smirivala politizacija je postajala klinički transparentnija.

najjačim potresom u zadnjih 140 godina, hladnoćom i snijegom u isto vrijeme, zagađenjem zraka dospelim s Dalekog istoka i s nevremenima i požarima u ostatku zemlje. Kako god, rješavanje smeća koje vlada ovim gradom i guši ga već 30 ako ne i više godina, moglo bi biti, nadajmo se, šlag na torti suzbijanja pandemije ili kako se to kaže na našem kajkafskom - *Zucker kommt zuletzt*. Profesionalni životopis autora dostupan je na sljedećoj poveznici: Scribd, *Kristijan Krkač – Professional biography and bibliography*, URL: <https://www.scribd.com/document/455849793/Kristijan-Krka%C4%8D-Professional-biography-and-bibliography>.

⁸ Ovaj *Postskript* nije objavljen na Internetu u izvornom eseju *Kronike nasmejanih smrtnika COVID-19* 10/04/2020 i obuhvaća zbivanja od tog datuma do 20/07/2020. Opsegom je kraći od ostalih dijelova jer nastoji sažeti nove pojave u podjednakom razdoblju u samo jedan odjeljak. Dijelom je kritika slutnji iznesenih u izvornom eseju, a dijelom je opis novih zbivanja i pokušaj da se slične slutnje ovaj put korigiraju boljima. No, tako je to sa slutnjama; ili ih imamo ili nemamo. One nisu Bog zna kako unutar našeg nadzora i kontrole.

U početku je Nacionalni stožer civilne zaštite djelovao malo prestrašeno što je rezultiralo potpunom karantenom i to je završilo *Super*. Kako je pandemija suzbijena doslovno na 0 novozaraženih/dnevno, odlučeno je kako je potrebno otvoriti gospodarstvo. Iako turizam čini 25% tuzemnog gospodarstva, iz nekog razloga on je postao središnja tema jer se tiče otvaranja granica. Turisti su uglavnom oprezni i razboriti i među njima niti dan danas nema značajnog broja novozaraženih, ali tu se uglavnom radi o velikoj većini turista iz EU koji se uglavnom strogo drže pravila za razliku od ostalih.

Ipak, na krilima *Supera* Nacionalni stožer pristao je na održavanje izbora pri čemu su predkampanja i kampanja razotkrili razornu politizaciju Stožera. Sve je započelo ministrovim odgovorom „Virus je kriv.“ na pitanje tko je kriv pri čemu je bilo i jest kristalno jasno kako je kriv prije svega njegov stranački kolega koji je igrom slučaja bio i ravnatelj doma za starije u kojem je preminulo 18 štićenika. Tim se događajem *Super* počeo pretvarati u *Debakl* koji je kulminirao izjavom navedenoga kako su tijekom slavljenja izborne pobjede bez maski „ipak možda stajali malo preblizu jedni drugima“ pri čemu je samo nekoliko dana prije toga policija iz vlaka nasilno izbacila putnika koji nije imao masku, inače isto tako državljana RH kao što je i ministar HDZ-a.

Time je Stožer prokockao cjelokupno povjerenje stanovnika i u okolnostima ponovnog porasta broja zaraženih teško kako se može nadati poslušnosti nacije. Zasigurno nisu građani otvorili granice, dopustili *Korona teniski turnir* kojeg su organizirali prvoklasni kovidioti (među kojima se ističu političari) nesankcionirali *Korona-zabave* ministara i ostalih stranačkih članova, dopuštali ulazak iz susjednih država u kojima je dnevni porast zaraženih 5x veći nego u RH itd. To je učinio Stožer koji si je dopustio biti ispolitiziranim, tj. nije se javno oglasio s tvrdnjom kako su političke odluke u suprotnosti s njegovim preporukama.

Vili Beroš tijekom proslave pobjede na parlamentarnim izborima 2020. godine.

Paralelne fotografije na kojima se s jedne strane vide političari u bliskom kontaktu ne kraćem od 15 min. i bez zaštitih maski s jedne strane i putnici u autobusima i tramvajima koji svi redom nose maske punile su zidove društvenih mreža.

U cijeloj toj zbirci, strahu od zaraze, istovremenoj mobilizaciji stranačkog članstva i uhljebničke mašinerije, slabosti suparnika i potkupljivanju gospodarstva tzv. gospodarskom pomoći (jer više od 80% tuzemnog gospodarstva odvija se u najmanje 50% transakcija prema državi, državnim službama, lokalnoj samoupravi, javnim i kompanijama koje su u djelomičnom ili potpunom državnom ili lokalnom vlasništvu pa je time jasno kako su tim činom doslovno kupljeni glasovi neodlučnih simpatizera) izlaznost na izborima bila je povijesno najnižih 46%, a relativni pobjednik osvojio je 16% glasova cjelokupnog biračkog tijela na čemu mu treba čestitati.

U daleko najvažniji odnos ljetnog stanja nacije, tj. onaj broja novozaraženih i troška koji proizvode s jedne strane i onaj broja kuna od turizma i EU pomoći s druge strane, a za koji ne znamo kako ukupno proizvodi neku pozitivnost; ili ukratko u odnos zaraze i zarade, uplela se i politika koja svojim odlukama zasad samo škodi i zarazi i zaradi i donosi negativnost. Taj će utjecaj vjerojatno jačati kako će se ljetni topli mjeseci topiti i bližiti kraju.

- (1) Kontakt zaraženog treba u samoizolaciju.
- (2) Plenković je kontakt zaraženog Đokovića.
- (3) Pleknović treba u samoizolaciju.

Ne moraju svi u samoizolaciju (uradak autora i fotografija s društvene mreže Facebook).

CINIZAM KORONA-IZBORA

To kako su Korona-izbori bili nelegalni jer svi državljani s pravom glasa nisu imali jednak pristup glasanju sasvim je jasno, a to kako su nelegitimni rezultatom stvar je za raspravu koja se tiče izbornog zakonodavstva koje „takvo kako jest“ kako je govorio stari partizan i totalitarni general Franjo koji je teritorijalno osamostalio zemlju, za sobom ostavivši načelo *Velikih 10* pravila za uspješno vođenje Hrvatske.

VELIKIH 10

1. Dojam, a ne pojam.
2. Ne pružaj direktan odgovor.
3. Izmori slušateljstvo ispraznim, ali lijepim frazama.
4. Ne preuzimaj odgovornost za loše jer ti si uvijek žrtva.
5. Preuzmi odgovornost za sve popularne i dobre stvari.
6. Nemoj javno pretjerano hvaliti; čuvaj loše kao zjenicu oka.
7. Čini samo one usluge koje ti ne predstavljaju rizik.
8. Uvijek iskoristi položaj, ali nikad ne pretjeruj.
9. Budi miran jer svaki je napad kratkog daha.
10. Ne smanjuj rashode jer svatko je nečiji.

Pravila političkog djelovanja u Hrvatskoj (uradak autora).

Zamislite zgradu u kojoj živi 100 stanara i svi imaju pravo glasa u pitanjima koja se tiču zgrade i stanovanja i sad zamislite da njih 16 budu izabrani i predstavljaju njih 100 kao legalna i legitimna većina i zamislili ste današnju Hrvatsku.

Teško je pronaći erističku smicalicu kojom bi se ovo opisalo demokratskim izborom i legitimnim predstavljanjem, ali svi smo ipak spremni bez imalo zadržke 16% glasova proglasiti većinom koja ima legitimaciju vladanja što je potpuno sukladno procjeni prema kojoj je tuzemno gospodarstvo bitno socijalističko, pravosuđe percipirano kao visoko korumpirano, mediji sve samo ne demokratski, zakonodavno tijelo prepuno trećerazrednih stručnjaka i zabavljača, a nacija dominantno sklona korupciji, sivoj ekonomiji i izigravanju i onako loših zakona koji se još lošije provode što znači kako rezultati izbora 2020. u potpunosti odgovaraju stanju 2020.

Kategorizacija stranačkog članstva velikih stranaka:

SIMPATIZER = izvor love ili posrednik izvora love (u paru sa štemerom)
ČLAN = posredno ili neposredno uhljebljen na nekoj razini partije
UMREŽENKO = povezuje operativca s izvorom love (u paru s terencem)
TERENAC = operativac za političke prljave terenske poslove (mobilizira članove)
ŠTEMER = rubnozakonit, sivoekonomski i polukriminalni igrač za pranje love
KLAUN = cirkusant koji se koristi za odvlačenje pažnje od štemera (s njim u paru)
VAN FORME = formalno i javno opravdava sve postupke stranke (napose vođe)
LJIGAVAC = dvolični drek koji se žrtvuje kako bi na sebe navukao mržnju (prirodni dar)
AUTSORSAN = idiot veći od vođe unajmljen da se partiju ne bi optuživalo za pušionu
PODIZAČ RUKE = presudna i najmnogoljudnija kategorija partijskog članstva
VOĐA = nakon izbacivanja prethodnika izabran aklamacijom kao jedini kandidat*

*U manjim strankama zbog oskudnosti ljudskih resursa više je funkcija spojeno u jednom čovjeku što ih ako su uspješni čini izvrsnim operativcima.

Stranačko članstvo velikih stranaka (uradak autora).

Na svu sreću u sljedećoj godini očekuju nas puno teži izbori: izbor preživljavanja do cijepjenja, izbor suočavanja s demografskim slomom temeljem popisa stanovništva (za koji se nadamo kako neće biti lažiran), izbor novog vala emigracije (ili sporog izumiranja u ovom kalu najgore članice EU) i izbor preživljavanja zbog predstojeće gospodarske krize (koji bi mogla stvoriti nadajmo se kritičnu masu apsolutno siromašnih i novoiseljenih).

ŠALABAHTER ZA KORONA-IZBORE

- Virus je oslabio i nije oslabio.
- Maska za sve osim za političare.
- Pobjedili smo virus, ali se vratio.
- Virus se vratio, iako nije ni otišao.
- Distanca za sve osim za političare.
- Birališta su zaštićena od virusa i zaraze.
- Kontakti u samoizolaciju osim političara.
- Stožer je nedužan za kampanju, turnire i granice; ljudi su krivi jer su se opustili.

Prepričan, skraćén i nadopunjen post nepoznatog autora na Facebooku.

STOŽERNA KOVIDIOTIZACIJA

U cijeloj toj stvari niti kovidioti među građanima ne zaostaju previše za onima među političarima i daju se voditi njihovim primjerom. Ljudi koji su iz ne znam kojih razloga zaista morali putovati u susjedne države s velikim brojem novozaraženih, sastajati se s cijelim obiteljima i selom, časne sestre koje su baš sad morale putovati, a prije svega gosti narodnjačkih ili cajkaških klubova koji su donijeli novi val virusa u RH paradigme su kovidiota skupa sa spomenutim političarima. Dominantnost tog unosa virusa odgovornost stavlja na Stožer i političare na vlasti.

Ipak, u međuvremenu čuli smo skoro svakodnevno kako „smo se malo opustili“ ili kako „su se građani malo opustili“. Nije jasno kako su se građani opustili? Zar su građani otvorili granice za putovanja u i iz država s velikim brojem zaraženih? Zar su građani pokrenuli izborni proces, kampanju i izbore? Zar su građani odobrili i organizirali Korona teniski turnir? Zar su građani organizirali Korona-zabave političara? Zar su građani odgovorni za neprovođenje mjera u narodnjačkim klubovima? Ili su za to ipak odgovorni Stožer i političari na vlasti?

Kako god bilo, pukljava turistička sezona koja bi u nekim područjima mogla doseći 50% prošlogodišnje zarade brzo će proći. Hrvatska nije turistička zemlja nego turistička sezonska prolazna destinacija. Turizam ju neće spasiti. Korona će se razbuktati na jesen, nadajmo se ne i u starim i novim emigracijskim destinacijama Hrvata jer nekamo ipak treba odseliti trbuhom za kruhom kad pandemija prođe.

Krunoslav Capak daje izjavu uz povijest odluka o BiH i Srbiji (uradak autora).

Na pitanje o onima koji emigriraju k nama, evo jedan zanimljiv odgovor.

(1) Na novo višestruko veće dnevno povećanje novozaraženih u BiH i Srbiji RH zatvara granice uz samoizolaciju.

(2) Povećanje se nastavlja, ali RH otvara granice i ukida samoizolaciju što se provodi TOČNO ZA VRIJEME IZBORA.

(3) Dva dana nakon izbora (07/07/2020) povećanje i dalje traje u BiH i Srbiji, a RH ponovno razmatra zatvaranje granica i samoizolaciju.

Nakon nekoliko indicija koje su u najboljem slučaju bile dovoljne za slutnju Stožer nije posustajao i izgradio je cijelu predložak koji može poslužiti za radnu hipotezu o teškoj politizaciji Stožera, napose nakon suzbijanja prvog dijela prvog vala zaraze.

(1) Alemka M. u spotu HDZ-a.

(2) Vili B. od „Virus je kriv.“, a ne HDZ-ov ravnatelj doma za starije u Splitu do manje od 2m dulje od 15 min. bez maski na proslavi pobjede HDZ-a i sad

(3) Kruno C. sa zanimljivom poviješću odluka koje pogoduju HDZ-u i koalicijskim partnerima pri, a ne nakon konstituiranja saborske većine.

Trenutačno Hrvati iako više nisu u karanteni ipak su u nekoj vrsti emigracijskog koncentracijskog logora. Ovdje ne mogu preživjeti, a nemaju kamo otići, barem ne dok se dobar dio stanovnika u emigracijskim destinacijama ne cijepi i ne stekne barem neki imunitet na virus. Zbog toga će sljedeći 6 mjeseci do godine dana biti razdoblje u kojem će se akumulirati socijalno nezadovoljstvo i nije za zanemariti pojavu kritične mase objektivno nezadovoljnih.

Zasad se činilo kako panike nema i kako broj novih dnevnih slučajeva rapidno pada s 96 na 52 u samo četiri dana zaključno sa 07/07/2020 no do 12/07/2020 popeo se na najvećih dosad 140. Sve će biti dobro ako nakon Velike Gospe na kontinentu bude 0 novozaraženih dnevno, a na obali do recimo 15/09 jer RH je poznata po mnogočemu, ali ne i po kolosalnoj turističkoj postsezoni.

Ako to ne bude slučaj, ponovno će zavladati panika i nastupa nova generacija kovidioti ovaj put predvođena Nacionalnim stožerom i političarima. U toj situaciji neće nedostajati samo reda i discipline nego i nepolitiziranog autoriteta kojem će građani vjerovati, a i dobro je da je tako jer tko kompromitira svoju stručnost neka zbog toga pati u broju preminulih na svojoj duši. O tome kako će se to osvetiti vlasti ne treba niti govoriti. Uvezeni slučajevi iz Srbije i BiH i dalje dominiraju kao uzrok i šire se na velikim vjenčanjima, sprovodima i ostalim mnogoljudnim događajima.

Glavni izvor zaraze nakon uvoza iz Srbije i BiH postala su suludo mnogoljudni privatni događaji bez ozbiljnog držanja epidemioloških preporuka (uradak autora).

NESTOŽERNA KOVIDIOTIZACIJA

Već spomenuti putnici u i iz susjednih država s puno većim brojem dnevno novozaraženih, a koji su sa sobom donijeli i zarazu mogu se kao i u slučaju karantenske zaraze, tj. slučajeva svećenika i vjernika koji su odbijali preporuke stožera, mogu se podijeliti na religijske i profane. Već spomenute časne sestre koje su vjerojatno osjetivši duboko vjernički poziv za prelaskom granice to i učinile primjer su religijske kovidiotizacije u post-karantenskom dobu.

Ministrica Blaženka Divjak i zaposlenici ministarstva su u izolaciji jer je državna tajnica Ivana Franić bila na svadbi s 300 gostiju u Zadru gdje se zarazila, a zatim je bila na kolegiju u ministarstvu. "Obrazovanje je na aparatima." rekli su nam neimenovani virusi.

Primjer nestožernih kovidioti (uradak autora temeljem vijest 14/07/2020).

Nasuprot njima imamo i primjere profane kovidiotizacije. Već smo spomenuli posjetitelje čajkaških klubova i sl., ali oni su civilni među profanima. Zanimljiva je pojava službenih osoba koje kao privatne posjećuju religijsko-profane među događaje. Tako je 14/07/2020 našu pažnju zaokupila državna tajnica u Ministarstvu obrazovanja za koju vjerojatno nitko ne bi čuo da nije bila na svadbi kćeri nekog generala u Zadru i tamo se zarazila s još 23 osobe.

Nakon što se zarazila na svadbi koja je čini se bila i crkvena i civilna zabava pa time spada u granični slučaj religijsko-profane kovidiotizacije mrtva-hladna je sudjelovala na kolegiju u imenovanom ministarstvu nakon čega su svi djelatnici s uključenom tehničkom ministricom Divjak dobili zapovijed za samoizolaciju jer je potvrđeno kako je zaražena. Daleko od toga kako je to lijep simbol neki bi rekli nestručnosti ovog ministarstva ili nečeg drugog, ali svakako je primjer neodgovornosti osoba na najvišim državnim i javnim položajima i pokazuje kako je kovidiotizam pravedno rasprostranjen u svim skupinama društva.

Zamislimo da se to zbilo temeljem drugih uzroka, ali svakako kovidiotskih tijekom karantene ili prije školskih i državnih matura i odjednom ćemo vidjeti kako postupak dobiva na težini i važnosti. Ovakvih pojava nestožernog kovidiotizma mogli bismo se nagledati do jeseni kad nas možda čekaju drugačije okolnosti. Dotad sve je nekako lakše uz ljeto, sunce, more, jezero, rijeku, bazen ili lavor.

LJETNE IDIOTSKE MASKONOŠNJE

Ljeto je takvo kakvo jest. Opušteno. Slijedom poučnih primjera opuštanja Stožeraša, politikanata svih uzrasta, razina i službi pa i novih mjera koje postaju toliko zbrkane da ih je sve teže slijediti pojavljuju se novi oblici kovidiotizma.

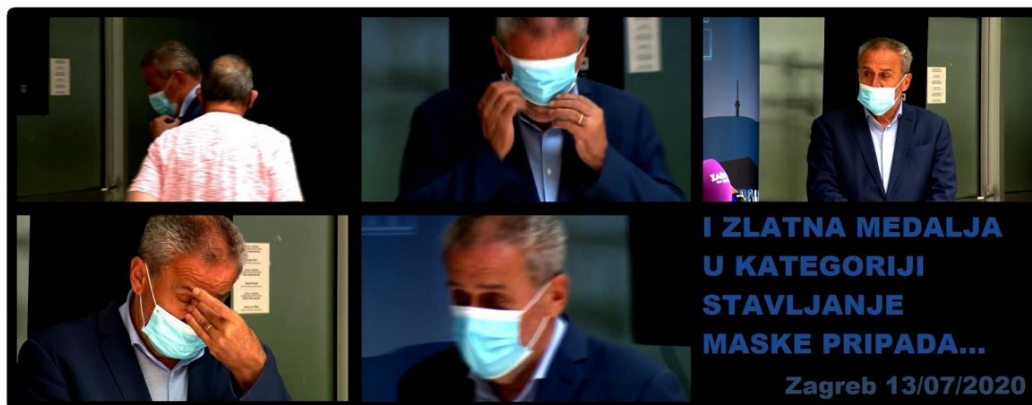
Zasad je dominantan oblik onaj koji se tiče svega u svezi sa zaštitnim maskama, s njihovom proizvodnjom, cijenom, količinom, stavljanjem, nošenjem, odlaganjem itd. Moguće je kako bi se sve moglo ponoviti na jesen s mogućom preporukom nošenja zaštitnih rukavica. Tko zna, možda i skafanderi dođu na red.

MASKOIDIOTI: MASTER LEVEL 13/07/2020

MASKOFIL = masku nosi svuda bez iznimke
MASKOIDIOT 6 = baca masku gdje stigne umjesto u koš za smeće
MASKOFAG = s maskom diše toliko duboko da dio maske uvuče u usta
INSPEKTOR MASKA = hoda po tramvaju i busu i gleda tko nema masku
MASKOMIR = nedužan nositelj maske koji s njom nalikuje na lik iz crtića
MASKOSLAV = nosi isključivo maske s nacionalnim i ideološkim oznakama
MASKOFOB = boji se ljudi s maskama pa i sebe samog i čim se ugleda počne kašljati
MASKOLOG = zna sve o svim maskama, djelotvornosti, stavljanju, nošenju i odlaganju
MASKOMAJSTOR = ima online poduke o tome kako možete sami načiniti svoju masku
MASKOZAVJERENIK = maska je zavjera svjetske maskomafije i globalnog porobljavanja
MASKOIDIOT 7 = ne nosi masku i nastoji ignorirati cijeli tramvaj koji ga čudno gleda
GOSPODIN MASKA = nosi masku kao da je nakon 12 sati izašao iz operacijske sale
EKOMASKOFIL = nosi samo maske od isključivo 100% prirodnih materijala
MODNA MASKA = ona nosi isključivo ekskluzivne autorske maske
MASKOIDIOT 5 = masku nosi preko usta, ali ne i preko nosa
MASKOIDIOT 4 = u automobilu ima masku na retrovizoru
MASKOIDIOT 3 = masku nosi obješenu o jedno uho
MASKOIDIOT 2 = masku nosi na bradi
MASKOIDIOT 1 = masku nosi na čelu

Vic na račun ljudi koji ne razumiju jednostavnost nošenja zaštitne maske (uradak autora).

Kako god bilo, od 13/07/2020 postalo je obvezno nošenje maski u raznim javnim prigodama, tijekom putovanja, rada, kupovine, prodaje, u većim skupinama itd. Pojava kovidioti koji su nesposobni ispravno staviti, nositi i odložiti zaštitnu masku trebala bi plijeniti pažnju svakog iskrenog tragatelja za čudesnim, čudnovatim i čudovišnim.

Omraženi gradonačelnik Zagreba pokušava ispravno staviti i nositi masku (Dnevnik Nova TV).

Raznolikosti iskustva pogrešne maskonošnje toliko su mnogobrojne i šarolike da ih je nemoguće čak sve i nabrojati, a još manje kategorizirati na razini pojava. Opis uzroka pogrešne maskonošnje težak je ako ne i nemoguć zadatak. Što se to treba zbivati u glavi maskostavljača kako bi vrlo jednostavan predmet koji se očito može ispravno staviti na lice na samo jedan način uspio staviti na ingeniozno-kreativno pogrešan način i najvećim umovima ostaje vječnom tajnom. U nedostatku pojašnjenja te čudne pojave možemo se samo čuditi maskonositeljima, napose maskoidiotima i njihovoj kreativnosti.

Ipak, ne treba zaboraviti i one koji aktivno odbijaju nositi maske kako i gdje je propisano, zatim obožavatelje raznih vrsta maski i na koncu sve koji u novoj prisili maskonošnje vide priliku za još jedan statusni, modni, glazbeni, ideološki ili politički izričaj. Svi su oni vrijedni pažnje.

Poništimo odluku o obveznom nošenju zaštitnih maski u Republici Hrvatskoj!

Podjeli to na...

Peticija Obavijesti Potpisi 8.228 Itri Statistike Dodatna vidljivost

PONIŠTIMO ODLUKU O OBVEZNOJ NOŠENJU ZAŠTITNIH MASKI U REPUBLICI HRVATSKOJ!

ZNANOST JE NA VAŠOJ STRANI. POTPIŠITE PETICIJU
www.bit.do/MaskeDolje

U Hrvatskoj od ponedjeljka 13. srpnja više nitko neće moći kupiti osnovne žvježne namirnice ako u trgovini ne nosi masku. Maske su već ranije postale obvezne u javnom prijevozu. Međutim, postoje nepobitni dokazi u obliku provedenih znanstvenih istraživanja i medicinskih činjenica koje pokazuju kako nam svakodnevno nošenje maski može donijeti daleko više štete nego koristi.

Potpisajte ovu peticiju
Potpisivanjem, ovlaštujem **Vijesti iz Svijesti** da preda moj potpis onima koji imaju moć po tom pitanju.

Nastavite putem Facebooka

ILI

* Ime * Prezime

Hrvatska Zagreb

* OIB

* E-mail adresa

Potpisujem jer... (neobavezno)

Prikaži javno moj potpis

Da Ne

Peticija za poništenje odluke o obveznom nošenju maski (pristupljeno: 15/07/2020 8.228 potpisnika).

Na koncu, ne treba zaboraviti kako je nakon tjelesne distance stvar slična i s maskonošnjom. Dovoljna je jedna zaražena osoba koja ne nosi masku pa da se zaraza ipak proširi i na mnoge maskonositelje jer pogrešno nose masku, nose iznošenu ili neredovito očišćenu masku, nose masku koja ih ne štiti dostatno itd.

Post s društvene mreže Facebook (prilagodio autor).

Maskoidioti su možda smiješni, ali smiješni su tako dugo dok ne shvatimo koliko su opasni. To je kao i s tuzemnim političarima. Oni su parodije političara tako dugo dok ne shvatimo kako su usprkos tome stvarni političari poput loših klaunova koji su toliko loši da ih izbacuju i iz cirkusa, a na ulici ih nitko ozbiljno ne shvaća. Pitajte se – koliko biste ozbiljno shvatili bilo kojeg političara da vam na ulici, trgu ili u kafiću počne držati govor identičan onom koji govori pred kamerama na malim ekranima? – i postat će vam potpuno jasno koliko ste neozbiljni i djetinjasti kao politička bića.

I tako tzv. novo-normalno ponavlja predložak starog-abnormalnog (karantenskog) i ponavljat će se sve dok se u potpunosti ne riješimo pandemije; sad ovako ili onako. Pandemiji i virusu sasvim je svejedno.

TREBA LI PRIJAVITI ONOGA TKO NE NOSI ZAŠTITNU MASKU?

Kratak odgovor glasi – NE. Ne baš kratak odgovor glasi ovako. Prvo, pitanje glasi – Treba li PRIJAVITI onoga tko ne nosi masku? a ne – Treba li prijaviti onoga tko NE NOSI MASKU? Pitanje je o *prijavljanju*, a ne o *nenošnju*. Drugo, ne slijedi argument: Treba nositi masku. Ne nosi masku. Dakle, treba ga prijaviti.

Nošenje zaštitnih maski u RH preporučio je Nacionalni stožer civilne zaštite. Preporuka je savjet kako što treba činiti i nju se može samo slijediti ili ne (lat. *re-* + *commendāre*, = povjeriti). Preporuka se ne može kažnjavati jer nema zakonsku snagu (nije prekršaj niti kazneno djelo). Ukratko, masku se ne mora nositi po sili zakona. Preporuka Stožera

utemeljena je na preporuci epidemiologa što je načelno liječnička preporuka, a liječničke preporuke treba slijediti. Koliko stanovnici Hrvatske slijede preporuke liječnika činjenično je pitanje (indikacija može biti zdravstveno stanje stanovnika u odnosu na stanovnike drugih država EU, a što nije obećavajuće). Liječnička preporuka je ona koja se odnosi pacijente, a u slučaju zarazne bolesti na sve. Ako je tako, onda svi *trebaju* slijediti preporuku, a ako se preporuča nošenje maske, onda preporuku *treba* slijediti.

Prijevod posta sa stranice Facebook grupe „Lynchland Gang“.

Ovo *treba* je instrumentalno. Kao što dobar skalpel dobro reže, tako i dobar liječnik dobro liječi, a tim slijedom i dobar pacijent dobro slijedi preporuke liječnika. Po naravi stvari zarazne bolesti manje se šire što veći broj potencijalno zaraženih, a koji su doslovno svi, slijedi preporuke liječnika pri čemu i najmanji broj onih koji ne slijede preporuke predstavlja maksimalan rizik za sve.

Dosad je snimljen i fotografiran niz ljudi koji obavljaju državne i javne poslove na nacionalnoj i lokalnim razinama koji ne nose maske prema preporuci Stožera, a čak su kršene i odluke Stožera o samoizolaciji kad su takvi ljudi u pitanju. Ako su navedeni ljudi oni koji političkim odlukama određuju odluke Stožera, pri čemu niti ih sami slijede, niti su ukoreni od strane Stožera (štoviše, Stožer ih je nastojao opravdati pa i sami sebe kad su bili u obje funkcije i kršili vlastite preporuke), onda nemaju nikakvog autoriteta u davanju savjeta ostalim ljudima.

Ako je navedeno slučaj, onda niti ostali ljudi ne trebaju prijavljivati one koji ne nose masku. No, ne prijaviti čovjeka koji ne nosi masku koju ima, može nositi i nema smetnji pri nošenju maske znači tolerirati potencijalno širenje zaraze. Prvo, moguće se udaljiti od takvog čovjeka na 2m. Drugo, moguće ga je upozoriti da stavi masku (koliko nas sa sobom ima dodatnu masku koju može dati nekome tko ju nema?). Tim se postupcima ne tolerira potencijalno širenje zaraze. Dakle, ako se navedeno može učiniti, onda ne treba

prijavljivati ljude koji ne nose masku. Uostalom, prijaviti kome kad ju i oni koji su donijeli preporuku ne slijede?

Oni koji su donijeli preporuku neka ju prvi sami slijede, zatim neka ukore javne osobe koje ju ne slijede, a tek zatim neka od ostalih ljudi traže da ju slijede ili da prijavljuju one koji ju ne slijede. Nije posao ljudi koji nose masku prijavljivati ljude koji ju ne nose. To neka otkrivaju oni koji su tu preporuku donijeli i oni koji su ovlašteni za takvo prijavljivanje. U sredstvima javnog prijevoza, u većini javnih institucija, čak i u privatnim institucijama (prodajna mjesta, banke itd.) postoje nadzorne kamere pa neka se prijavljivanjem bave oni koji su za sigurnost tog prostora i odgovorni a ne korisnici (kupci, klijenti itd.).

Odgovor na pitanje – Treba li nositi masku? glasi – DA, a odgovor na pitanje – Treba li prijaviti onoga tko ne nosi masku? glasi – NE.

LUDE 2020-e

Što je zajedničko sljedećim serijama i filmovima: Murdoch Mysteries (Kanada, 2008), Miss Fisher's Murder Mysteries (Australija, 2012), The Great Gatsby (Australija, SAD, 2013), Babylon Berlin (Njemačka, 2017), Vienna Blood (VB/Austrija, 2019)? Sljedeći vidovi su sigurno zajednički. Žanr: kriminalistički. Svi imaju uz temeljni kriminalistički predložak elemente noir-a, trilera, političke drame, ali i parodije. Vrijeme radnje: 1895-1930. Oslikavaju Zapadni svijet nakon 1. svjetskog rata uglavnom u vrijeme Bučnih, Ludih i Zlatnih 20-ih. Mjesta radnje: Toronto, Melbourne, New York, Berlin i Beč s početka 20. st.

No, sve su te serije i filmovi bitno različite od filmova tog razdoblja poput: The Idle Class (1921), L'Argent (1928), Speedy (1928), Pandora's Box (1929), Piccadilly (1929), The Roaring Twenties (1939) itd. i zaista citiraju kasnije filmove poput Bugsy Malone (1976) i sl. Filmovi Ludih 20-ih koji oslikavaju same Lude 20-e podosta su drugačiji od navedenih. Uz to kriminalistički filmovi 20-ih i dijelom 30-ih uglavnom su bili filmovi ili o kriminalcima ili o gangsterima s vrlo malo primjesa konteksta Ludih 20-ih (govor, grimase, geste, kostimografija, scenografija, glazba itd.). Tako su možda ove novije serije i filmovi iako se na prvi pogled čine stvarnijim opisom Ludih 20-ih de facto falsifikat i u filmskom i u povijesnom smislu.

Scena iz filma Pandorina kutija (1929), izvor: Wikipedija, slobodna uporaba.

Ipak, to je razdoblje bilo važno za 20. st. u svijetu i u Europi. Europa je dotad manje-više dijelila kulturne, uljudbene i civilizacijske stvarnosti, ali tad nastupa prvo veliko dijeljenje. Lude 20-e postoje samo u Zapadnoj Europi i zanemarivo u Srednjoj. Rusija, tad već SSSR, uopće nema to razdoblje. Sljedeće veliko kulturno dijeljenje nastupilo je nakon 1945. kad Srednju Europu preuzimaju komunisti i rock kultura 50-ih ili ne postoji ili je zanemariva ili značajno kasni. Tek 70-ih i 80-ih punk i post-punk kulture skoro se istovremeno pojavljuju u tad još uvijek komunističkoj Srednjoj Europi kao i u Zapadnoj što nagovješćuje ponovno ujedinjenje Europe koje se još uvijek odvija. Stvarne lude 2020-e još nisu niti počele, ako će i ikad. Zasad smo u Koroni kao *remake*-u Španjolske gripe.

U SUSRET JESENSKOJ PANICI

Nigdje ne piše kako ćemo naletjeti na drugi val zaraze na jesen, iako većina pandemija ima drugi val. Zasad se povećanje novozaraženih nakon smanjenja opisuje izlaskom iz karantene i pokušajem nastavka života pod novim okolnostima. Ako neće biti drugog vala, onda bi se i ovaj porast mogao tumačiti kao mješavina post-karantenskih mjerila i drugog vala. Stjecanje novo-normalnih navika i oblika života postaje presudno.

Ipak, razdoblje od konca ljeta do otkrića i primjene cjepiva bit će osobito zanimljivo. To nije samo utrka s vremenom za preživljavanje, zdravlje ljudi i opstanak zdravstvene zaštite nego i za opstanak ne samo ove nego i svake buduće nelegalne i nelegitimne vlasti koja se čak i u praznom hodu suzdržava bjelodano razumnih poteza poput uvođenja dopisnog i elektroničkog glasanja u doba pandemije. Radi se o dva bliska, a opet različita suzdržavanja.

Prepričan vic na račun Nietzschea, preživljavanja i Kekso-čudovišta (preuzeto s Twittera).

(1) Prvo suzdržavanje je tome kako se vlast suzdržava svake pa i najmanje pomisli na depolitizaciju važnih službi u doba pandemije ne treba ponovno govoriti. Stvar je postala transparentna i podosta neugodna za sve uključene.

Nošenje maski nakon velike kiše u Zagrebu 25/07/2020 (uradak autora).

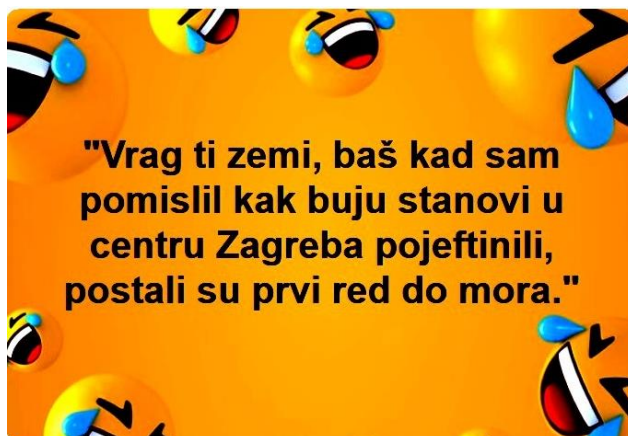
Vic na račun neodržavanog kanalizacijskog sustava Zagreba (uradak autora).

(2) Drugo suzdržavanje je o tome kako se vlast suzdržava korjenitih demografskih, gospodarskih, pravosudnih, koruptivnih i medijskih promjena ne treba trošiti tipkovnica i sučelja. Korona će nam odrediti sudbu kletu + kovidioti na svim

razinama, a jedina utjeha u toj cijeloj stvari nada je kako će nas EU dovesti u red kad se već ne možemo sami. No čak i to je postalo nadasve dvojbeno kad pogledamo kako je ta ista EU reagirala u slučaju svoje članice koja je bagerima pokopavala preminule. Nikako.

Vic na račun neodržavanog kanalizacijskog sustava Zagreba (uradak autora).

Vic na račun poplava u Zagrebu (autor nepoznat).

Samo nekoliko dana nakon što sam opisao ove dvije vrste suzdržavanja, a zaista lišenosti ili sterilnosti djelotvornosti i učinkovitosti Hrvatsku i napose Zagreb zadesilo je veliko nevrijeme, tj. u noći 24-25/07/2020. Prije 4 mjeseca Zagreb je u doba Korone zadesio potres, a Sabor RH 24/07 odlučio je kako će raspravljati o zakonu o sanaciji. Tog istog dana navečer Zagreb je zadesilo nevrijeme. Poplavljeni su podvožnjaci, ulice, trgovi, podrumi, zgrade, pothodnici itd. Srpanj 2020. sve više postaje kopija ožujka 2020. samo što su nevrijeme i poplava zamijenili potres.

„Ovo je tek prvi val kiše. Ako se pojavi sunce ne smijemo se opustiti jer slijedi nam i drugi val. Sljedeća dva vala su kritična. Možda i treći. Budimo odgovorni. Nosimo kišobrane i kad nema kiše.“

Nenad Bego, Facebook, 25/07/2020

Sprdnja s poplavom u Zagrebu i istovremeno s Stožerašima (prenosim ga 26/07/2020 tijekom novog snažnog grmljavinskog nevremena).

Oba suzdržavanja (1) i (2) su na djelu prije svega kao gospodarska. Prvo je potres uništio noseće zidove, krovove i dimnjake, a sad će nevrijeme i poplava uništiti podrumne i javne prostore. Za to vrijeme Sabor i Vlada raspravljaju o potresu koji se zbio prije 4 mjeseca. Ti slijedom za očekivati je kako će o poplavi raspravljati negdje oko 24/11/2020 na dan kad će prema ofucanom pola godine starom vicu Zagreb vjerojatno posjetiti Godzilla u sjeni erupcije Medvednice. U ovom tekstu prije 6 mjeseci spominjao sam poplave i požare i tad mi je to zvučalo previše korjenito. Danas si mislim kako sam bio preblag.

I što je čovjeku činiti? Na tavanu čovjek nije siguran zbog potresa. Sad odjednom niti u podrumu nije siguran zbog poplave. Ukratko, u zgradi nije sigurno. Na ulici također jer se značajno povećao broj zaraženih. Građani sve manje vjeruju Stožerašima napose otkad je Capak poništio odluku lokalnog epidemiologa o samoizolaciji i zastupniku Hrebaku dopustio glasanje u Saboru. Naime, bez tog glasa ne bi bilo saborske većine. Čovjek se u toj situaciji može osloniti samo sam na sebe i svoj zdrav razum. Nikome nije za vjerovati.

U SUSRET JESENSKOM HUMORU

Humor ne smije stati! Vic će se boriti na ulicama, na poznatim zagrebačkim plažama i kupalištima kojih 25/07 ima više nego ikad i nikad se neće predati. Vicevi i dalje ne jenjavaju što znači kako još uvijek nismo dospjeli do stanja ozbiljne ravnodušnosti niti smo odustali.

Ovdje nažalost nisam stigao spomenuti ešalone viceva na račun tuzemnih političara, tenisača, časnih sestara itd. koji su punili zidove društvenih mreža i nasmijavali naciju do suza. Pojmovi poput *Zadar Korona Open*, *Đakovo Open*, *Diro Đoku – Nije diro Đoku* itd. ostat će u trajnom povijesnom sjećanju nacije kao *najbolje od najboljeg* u području humora u godini koju će mnogi još desetljećima nazivati *najgorom od najgorih* u svojim životima.

Prijevod posta s Facebook stranice *Partially Examined Life*.

Svjedočanstvo o ovoj godini pod vidom humora, a evo već smo značajno zagazili u njezinu drugu polovicu nešto je što mi se činilo zanimljivim već samom intrinzičnom vrijednošću smijeha i vrednotom vica, ali i činjenicom kako uz sve ostale vidove 2020. godine teško kako će nekome pasti na pamet načiniti barem preliminarno istraživanje pandemijskog humora.

Na koncu, a kako sam i obećao na početku ovog dodatka, okrenimo se panici o kojoj se naveliko raspravljalo u koje kakvim znanstveno-popularnim emisijama, javnim raspravama i sl. dakako *post festum*.

Panika zasad ne pokazuje nove izboje ni proboje, ali nije za sumnjati u to kako će ponovno zavladati napose na jesen ako se drugi val pandemije pojavi u prouzroči veći broj zaraženih i preminulih. Tad će ponovno kao i u slučaju početne panike, a u što sam pomalo

uvjeren, presudan ponovno biti humor i njegov blagotvoran utjecaj na paniku i njezine učinke.

Prepjev parodije s jedne društvene mreže uz dodatak (uradak autora).

Smijeh, vic zbog vica, šala zbog šale i ruganje zbog ruganja još jednom će se pokazati kao sasvim dovoljno ljudska pojava i zabava koja umiruje u kritičnim situacijama, održava odmak od ludosti i zadržava razbor i razum u nerazumnim trenucima do te mjere da ga se i prekorači ako nema drugog izlaza i da se postupi iracionalno u iracionalnim okolnostima što je ponekad zaista jedina racionalna stvar za učiniti.

**NAJNEGATIVNIJI
IZRAZ 2020.
GODINE JE
POZITIVAN**

Prijevod vica sa stranice *Dark Humor* na društvenoj mreži Facebook.

Kako god bilo, korona-humor ne jenjava niti 4 mjeseca nakon početka pandemije i još uvijek plijeni pažnju nacije i djece svih uzrasta što se čini osobito pohvalnim jer bi mogao još jednom odigrati tihu, ali presudnu ulogu u spašavanju života. Čovjek koji umire od smijeha teško da istovremeno može počiniti kakvu pandemijsku idiotariju da ne velim idolatriju.